

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Sociální kapitál v rozvoji konkrétní lokality

Zuzana Frydrychová

© 2013 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra humanitních věd

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Frydrychová Zuzana

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Sociální kapitál v rozvoji konkrétní lokality

Anglický název

Social capital in the development of the locality

Cíle práce

Cílem této práce je výzkum sociálního kapitálu v obci Chýně, v obci ležící 4 kilometry od Prahy, která patřila mezi deset obcí s nejvyšší intenzitou výstavby v letech 1997-2006. S tím souvisí více než trojnásobný růst obyvatel mezi roky 2000-2011. Tato práce si dává za cíl zjistit, jaké vztahy jsou v obci po této rozsáhlé výstavbě a velkém zvýšení počtu obyvatel. Bylo též zjišťováno, jaké mají starousedlíci a novousedlíci spolu nyní vztahy. Jestli tyto dva odlišné způsoby života, tedy vesnický (starousedlecký) a městský (novousedlecký) dokáží spolu žít v jedné obci.

Metodika

Práce bude pojata jako případová studie. Studovaným subjektem bude obec Chýně. Technikou sběru dat bude dotazníkové šetření.

Harmonogram zpracování

Zpracování první teoretické kapitoly – září 2011

Zpracování druhé teoretické kapitoly – listopad 2011

Charakteristika vybraného subjektu – leden 2012

Případová studie – březen 2012 - září 2012

Odevzdání diplomové práce – březen 2013

Rozsah textové části

60 - 80 stran

Klíčová slova

sociální kapitál, sociální vztahy, obec Chýně, novousedlíci, starousedlíci, suburbanizace

Doporučené zdroje informací

HORSKÁ Pavla, MAUR Eduard, MUSIL Jiří. Zrod velkoměsta – Urbanizace českých zemí a Evropa. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Paseka, 2002, 352 s. ISBN 80-7185-409-3

JANDOUŘEK, Jan. Sociologický slovník. 1. vydání. Praha: Nakladatelství portál, 2001, 285 s. ISBN 80-7178-535-0

KELLER, Jan. Nejistota a důvěra aneb k čemu je modernitě dobrá tradice. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 2009, 173 s. ISBN 978-80-7419-002-5

PUTNAM, Robert. Making Democracy Work: Civic Tradition in Modern Italy. 3. vydání. Princeton: Princeton University Press., 1993, 258 s. ISBN 1-400809-789

SÝKORA, Luděk. Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. 1. vydání. Praha: Ústav pro ekopolitiku, 2002, 191 s. ISBN 80-901914-9-5

TUČEK, Milan. Soudržnost v diferencující se společnosti. 1. vydání. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2008, 245 s. ISBN 978-80-7330-145-3

Vedoucí práce

Lošťák Michal, doc. PhDr., Ph.D.

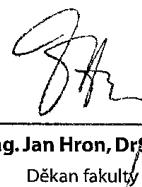
Termín odevzdání

březen 2013

0.2.

prof. PhDr. Ing. Věra Majerová, CSc.
Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.
Děkan fakulty

V Praze dne 27.3.2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Sociální kapitál v rozvoji konkrétní lokality" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29.3.2013

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala svému vedoucímu diplomové práce, panu Doc. PhDr. Michalu Lošťákovi, Ph.D., za velkou pomoc při zpracování této diplomové práce. Za velkou ochotu a pomoc děkuji též obyvatelům obce Chýně.

Sociální kapitál v rozvoji konkrétní lokality

Social capital in the development of the locality

Souhrn

Tato práce se zabývala výzkumem sociálního kapitálu v obci Chýně, v obci s nejvyšší intenzitou výstavby v letech 1997-2006 a s trojnásobným růstem obyvatel mezi roky 2000-2011. Tyto velké změny ale nikterak neotřásl silným sociálním kapitálem starousedlíků. Novousedlíci chtějí být též zapojeni do sítí formujících tento kapitál, starousedlíci je však považují za „městskou náplavu“ a jen pomalu je přijímají do své komunity. Výzkum ukázal, že v případě, kdy novousedlíci přesvědčí o svém skutečném zájmu o obec, mají starousedlíci i novousedlíci šanci na rozvoj společného sociálního kapitálu, jehož důsledkem je kvalitní rozvoj obce.

Summary

This work is engaged in studying social capital in the municipality Chýně, the municipality with the most intense building during the years 1997-2006. The number of its inhabitants tripled during the years 2000-2011. These big changes did not impact the strong social capital between old-residents. New-residents also want to be part of this networks forming this capital, but old-residents view them as „town-flooding“. Old-residents will accept new-residents very slowly as a part of their community. The results of this study showed that when new-residents convince the old-residents about their real interest in this municipality Chýně, old-resident and new-residents will have a chance to develop their social capital with a positive impact on the development of this municipality.

Klíčová slova: sociální kapitál, sociální vztahy, obec Chýně, novousedlíci, starousedlíci, suburbanizace

Keywords: social capital, social relations, locality Chýně, new-residents, old-residents, suburbanisation

Obsah:

1 Úvod.....	9
2 Cíle práce a metodika	15
3 Teoretická východiska	16
3.1 Sociální kapitál	16
3.1.1 Konsensus a konflikt.....	16
3.1.2 Sociální kapitál	16
3.1.3 Síť kontaktů	20
3.1.4 Důvěra.....	22
3.1.5 Sociální identita	23
3.2 Urbanizace, suburbanizace a její sociální aspekty.....	24
3.2.1 Urbanizace	24
3.2.2 Suburbanizace.....	27
3.2.3 Sociální aspekt suburbií	30
3.2.4 Občané a územní rozvoj	32
3.2.5 Sociální segregace a sociální soudržnost.....	32
3.2.6 Pozitivní a negativní stránky suburbanizace.....	34
3.2.7 Veřejné prostory	35
3.3 Sociální vztahy v současné společnosti (město a venkov)	36
3.3.1 Současná společnost	36
3.3.2 Občanskost.....	39
3.3.3 Sídla	39
3.3.4 Sociální exkluze.....	40
3.3.5 Sociální rozdíly.....	41
3.3.6 Soudržnost a důvěra ve společnosti	41
3.3.7 Sousedství	42
4 Praktická část	43
4.1 Charakteristika obce Chýně	43
4.2 Analýza a interpretace výsledků výzkumu	45
4.2.1 Charakteristika souboru dotázaných	45
4.2.2 Vztah obyvatel k Chýni	48
4.2.3 Místa setkávání	57
4.2.4 Společenské akce	59
4.2.5 Obecní záležitosti.....	61
4.2.6 Vzájemné vztahy mezi obyvateli Chýně	63
5 Výsledky a diskuse	70
6 Závěr	74
7 Seznam použité literatury	76
8 Přílohy.....	78

Obsah tabulek:

Tabulka č. 1: Agregovaný věk respondentů	46
Tabulka č. 2: Agregovaný věk respondentů – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků	46
Tabulka č. 3: Pohlaví respondentů	47
Tabulka č. 4: Pohlaví respondentů – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků	47
Tabulka č. 5: Respondenti podle vzdělání	47
Tabulka č. 6: Respondenti podle vzdělání – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků	47
Tabulka č. 7: Zastoupení starousedlíků a novousedlíků ve výzkumu	48
Tabulka č. 8: Důvody pro přistěhování respondentů do obce	49
Tabulka č. 9: Uvažování o odstěhování se z Chýně	50
Tabulka č. 10: Důvody, které mají vliv na to, že respondenti neuvažují o odstěhování z Chýně	51
Tabulka č. 11: Co se respondentům na Chýni nelíbí	53
Tabulka č. 12: Co se respondentům na Chýni nelíbí – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků	54
Tabulka č. 13: Co je podle respondentů typické pro Chýni	56
Tabulka č. 14: Četnost návštěv míst setkávání:	58
Tabulka č. 15: Četnost návštěv společenských akcí	60
Tabulka č. 16: Volební účast do obecní zastupitelstva obce Chýně	61
Tabulka č. 17: Podíl respondentů na rozvoji obce	61
Tabulka č. 18: Podíl respondentů na rozvoji obce – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků	62
Tabulka č. 19: Kdo se dle vašeho názoru podílí více na rozvoji obce?	62
Tabulka č. 20: Kdo se dle vašeho názoru podílí více na rozvoji obce? – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků	63
Tabulka č. 21: V Chýni si připadám, jak kdybych žil(a):	63
Tabulka č. 22: Většinu svého volného času trávím:	64
Tabulka č. 23: Většinu svého volného času trávím – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků	64
Tabulka č. 24: Jakým způsobem nejčastěji trávíte svůj volný čas v Chýni?	64
Tabulka č. 25: Nejvíce přátel mám:	65
Tabulka č. 26: Nejvíce přátel mám – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků:	65
Tabulka č. 27: V Chýni mám nejvíce přátel:	65
Tabulka č. 28: V Chýni mám nejvíce přátel – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků:	66
Tabulka č. 29: Intenzita vazeb mezi respondentem a jeho sousedy, starousedlíky a novousedlíky	67
Tabulka č. 30: Důvěřujete:	68
Tabulka č. 31: Tvzení o lidech žijících v Chýni	69

Obsah příloh:

Tabulka č. 1: Agregovaný věk respondentů – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků	79
Tabulka č. 2: Pohlaví respondentů – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků	79
Tabulka č. 3: Respondenti podle vzdělání – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků	79
Tabulka č. 4: Zastoupení starousedlíků a novousedlíků ve výzkumu	79
Tabulka č. 5: Počet kilometrů mezi Chýní a obcí, z které se do Chýně respondenti přistěhovali	80
Tabulka č. 6 Počet kilometrů mezi Chýní a obcí, z které se do Chýně respondenti přistěhovali – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků	80
Tabulka č. 7: Počet obyvatel obce, z které se respondenti odstěhovali do Chýně	80
Tabulka č. 8: Počet obyvatel obce, z které se respondenti odstěhovali do Chýně – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků	80
Tabulka č. 9: Důvody pro přistěhování respondentů do obce	81
Tabulka č. 10: Uvažování o odstěhování se z Chýně – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků	81
Tabulka č. 11: Důvody, které mají vliv na to, že respondenti neuvažují o odstěhování z Chýně – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků	82
Tabulka č. 12: Co se respondentům na Chýni nelíbí – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků	83
Tabulka č. 13: Co je podle respondentů typické pro Chýni – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků	84
Tabulka č. 14: Četnost návštěv míst setkávání – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků	85
Tabulka č. 15: Důvody pro návštěvu Pivovarského dvora:	85
Tabulka č. 16: Důvody pro návštěvu Pivovarského dvora – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků	85
Tabulka č. 17: Důvody pro návštěvu Hostince U veselého kuchaře:	85
Tabulka č. 18: Důvody pro návštěvu Hostince U veselého kuchaře – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků	86
Tabulka č. 19: Důvody pro návštěvu parku Višňovka:	86
Tabulka č. 20: Důvody pro návštěvu parku Višňovka – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků	86
Tabulka č. 21: Důvody pro návštěvu bowlingu:	86
Tabulka č. 22: Důvody pro návštěvu bowlingu – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků	86
Tabulka č. 23: Důvody pro návštěvu místní samoobsluhy:	87
Tabulka č. 24: Důvody pro návštěvu místní samoobsluhy – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků	87
Tabulka č. 25: Četnost návštěv společenských akcí – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků	87

Tabulka č. 26: Důvody pro účast na Pálení čarodějnic.....	87
Tabulka č. 27: Důvody pro účast na Pálení čarodějnic – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků.....	88
Tabulka č. 28: Důvody pro účast na Hasičské zábavě.....	88
Tabulka č. 29: Důvody pro účast na Hasičské zábavě – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků.....	88
Tabulka č. 30: Důvody pro účast na Májové zábavě.....	88
Tabulka č. 31: Důvody pro účast na Májové zábavě – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků.....	89
Tabulka č. 32: Důvody pro účast na Sportovních utkáních.....	89
Tabulka č. 33: Důvody pro účast na Sportovních utkáních – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků.....	89
Tabulka č. 34: Volební účast do obecní zastupitelstva obce Chýně – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků.....	89
Tabulka č. 35: Podíl respondentů na rozvoji obce – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků.....	90
Tabulka č. 36: Kdo se dle vašeho názoru podílí více na rozvoji obce? – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků.....	90
Tabulka č. 37: V Chýni si připadám, jak kdybych žil(a) – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků.....	90
Tabulka č. 38: Většinu svého volného času trávím – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků.....	90
Tabulka č. 39: Jakým způsobem nejčastěji trávíte svůj volný čas v Chýni? – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků.....	91
Tabulka č. 40: Nejvíce přátel mám – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků.....	91
Tabulka č. 41: V Chýni mám nejvíce přátel – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků.....	91
Tabulka č. 42: Intenzita vazeb mezi respondentem a jeho sousedy, starousedlíky a novousedlíky – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků.....	92
Tabulka č. 43: Důvěřujete – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků.....	92
Tabulka č. 44: Tvzení o lidech žijících v Chýni – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků.....	93
DOTAZNÍK pro obyvatele obce Chýně.....	94

1 Úvod

V dnešní době žije více než polovina obyvatelstva ve městech. V Evropě je to dokonce více jak dvě třetiny. Některá místa jsou dnes již zastavěna a propojena infrastrukturou tak, že vznikly rozsáhlé konurbace, které smazaly rozdíl mezi venkovskou a městskou krajinou. V těchto konurbacích se nacházejí i tzv. satelitní městečka, která jsou typickým příkladem této propojenosti venkovské i městské krajiny. Satelitní městečka v podstatě zajišťují bydlení lidem z měst, kteří chtějí být městu nablízku převážně kvůli pracovním příležitostem, ale zároveň chtějí žít v rodinném domě. Světová populace rapidně roste a satelitní městečka jsou důsledkem rozrůstajících se měst, která tuto obrovskou masu lidí nedokážou pohltit. Satelitní městečka se v budoucnu, při dalším růstu populace, mohou stát součástí velkých měst a závisí především na samotných obyvatelích satelitních městeček, jak moc si budou hájit svojí nezávislost vlastní iniciativou a udrží si tak svojí lokální identitu, která se bude opírat o fungující sociální vazby v komunitě, v níž žijí.

V České republice většinou nevznikají satelitní městečka jako nové obce, spíše vznikají v již existujících obcích, které byly původně typicky vesnického typu. Vzniká zde tedy takové „polo-město, polo-vesnice“, což přináší mnoho problémů v lokální identitě a sociálních vazbách jejích obyvatel již nyní nehledě na zmiňovanou budoucí „hrozbu“ připojení se k velkému městu. Tato lokální identita a s ním spojený sociální kapitál, měřitelný prvek sociálních vazeb, do kterých lidé různým způsobem investují, aby jej mohli využít ke svému prospěchu, bude zkoumán v obci Chýni ležící čtyři kilometry od hlavního města Prahy.

Zkoumaná obec Chýně je typickým příkladem tohoto „polo-města, polo-vesnice“. Je nejenom satelitním městečkem, ale má i své původní typicky venkovské obyvatelstvo. Je zde tedy nové i staré obyvatelstvo a samozřejmě i určité vazby mezi nimi. Lokální identita nového obyvatelstva nemusí být po tak krátké době ještě tak intenzivní a původní

obyvatelstvo může svou lokální identitu ztrácet, protože se mu jeho původní bydliště prakticky „mění před očima“ a může být zmateno.

Sociální faktory mají velký vliv na sociální, kulturní, politický, ale i ekonomický rozvoj lokalit - bez iniciativy a spolupráce lidí, především pak místních, je rozvoj výrazně omezen.

Zkoumaná obec Chýně je typická intenzivní výstavbou v posledních patnácti letech (v letech 1997-2006 patřila obec Chýně dokonce mezi deset obcí s nejvyšší intenzitou výstavby v České republice).¹ Znamená to, že zde nastal i obrovský příval obyvatelstva. V roce 2000 měla obec 589 obyvatel, pak každoročně nastaly velké přírůstky obyvatel, které vygradovaly mezi roky 2007-2011, kdy nastal obrovský nárůst o 1064 obyvatel (mezi roky 2007-2008 317 obyvatel, 2008-2009 240 obyvatel, 2009-2010 147 obyvatel, 2010-2011 360 obyvatel) až na celkových 1930 obyvatel k 31.12. 2011.² S tímto nárůstem je nutně spojen tlak na vývoj občanské vybavenosti a infrastruktury v obci, kterou mají na starosti především obyvatelé Chýně a její zástupci na úřadě. Je zde mnoho nových obyvatel. Angažují se tito obyvatelé v rozvoji? „Sžili“ už se s danou obcí? Jaké mají vztahy se starousedlíky? Snaží se i starousedlíci o rozvoj obce, nebo tento rozvoj „přenechali“ novousedlíkům? To je část otázek, na které se bude snažit tato práce odpovědět.

Některé formy suburbanizace jsou méně šetrné vůči životnímu prostředí, vyvolávají vyšší ekonomické náklady a přinášejí neblahé sociální důsledky, jako je například sociální segregace. Těmto negativním důsledkům by mělo být předcházeno a hned od počátku by měly být omezovány nežádoucí formy rozvoje osídlení a naopak stimulovány a podporovány ty způsoby rozvoje osídlení a využívání krajiny, které jsou z ekonomického, sociálního a environmentálního hlediska udržitelnější. Suburbanizace v tomto směru představuje velkou výzvu pro výzkum, plánování a politiku územního rozvoje.

¹ OUŘEDNÍČEK, Martin a kolektiv. Suburbanizace.cz. 1. vydání. Univerzita Karlova v Praze – Přírodovědecká fakulta, 2008, str. 13

² Český statistický úřad [online]. c2011 [cit2011-09-20]. Dostupný z WWW: <ww.czso.cz>

Ve většině odborné literatury je citováno, že suburbanizace je spojena s individualizací, ztrátou sociální soudržnosti. Skutečně vzniká v suburbánních vesnicích individualizace, ztráta sociální soudržnosti? Toto se předpokládá kvůli tomu, že se lidé stěhují z měst? Ale nestěhují se z měst právě proto, aby tuto sociální soudržnost s místními navázali? To vše ukáže až výzkum, který bude také součástí této práce.

2 Cíle práce a metodika

Cílem této práce je výzkum sociálního kapitálu v obci Chýně, v obci ležící čtyři kilometry od Prahy, která patřila mezi deset obcí s nejvyšší intenzitou výstavby v letech 1997-2006. S tím souvisí více než trojnásobný růst obyvatel mezi roky 2000-2011. Tato práce si dává za cíl zjistit, jaké vztahy jsou v obci po této rozsáhlé výstavbě a velkém zvýšení počtu obyvatel. Novousedlíci i starousedlíci byli tázáni, proč se do obce nastěhovali, jak se jim v obci nyní žije, co se jim v obci líbí či nelíbí, případně jestli uvažují o odstěhování z obce.

Bylo též zjišťováno, jaké mají starousedlíci a novousedlíci spolu nyní vztahy. Jestli tyto dva odlišné způsoby života, tedy vesnický (starousedlecký) a městský (novousedlecký), dokáží spolu žít v jedné obci.

Nejprve byly studovány literární prameny zabývající se sociálním kapitálem, sítěmi kontaktů, důvěrou a sociální identitou, sousedstvím, sociální exkluzí. Dále byla studována urbanizace, suburbanizace a její sociální aspekty. Dále pak byly studovány sociální vztahy ve městě a na venkově.

Analytická část probíhala v několika krocích. Nejprve byla popsána a charakterizována obec Chýně za pomoci oficiálních stránek obce a za pomoci jejích obyvatel. Pomocí této literární rešerše, oficiálních stránek obce, rozhovorů s obyvateli obce, ale též rozhovorů s obyvateli okolních vesnic, či obyvateli žijícími na okraji Prahy, byl sestaven dotazník s 32 převážně kroužkovacími (jedna či více možností), ale též vypisovacími a zaškrťovacími odpověďmi. Bylo vybráno 97 validních dotazníků. Těchto 97 dotazníků bylo vybráno rovnoměrně od starousedlíků v obci narozených, starousedlíků, kteří se stali obyvateli obce před rokem 2002 a novousedlíků, kteří se stali obyvateli obce po roce 2002. Toto byl hlavní třídící znak pro další třídění dotazníků. Dotazníky byli zpracovány pomocí programu Google Drive a MS Excelu. Pomocí těchto dotazníků byla učiněna analýza práce a následně závěry práce.

3 Teoretická východiska

3.1 Sociální kapitál

3.1.1 Konsensus a konflikt

Lidé spolu soupeří už od „pradávná“ a soupeří prakticky o vše a ve všech sférách života. Konflikt to může být například třídní, rasový, etnický, náboženský, soupeřit se může o práci, v osobním životě a především se soupeří o omezené zdroje, což je většina zdrojů lidské planety. Toto soupeření se týká jednotlivých osob, soupeřit mohou ale i instituce a organizace, i když v jiných oblastech nežli jednotlivci. Konfliktualisté soudí, že ve společnosti neustále probíhá spor o zdroje. Odporují tak konsensualistům, kteří se domnívají, že společnost směřuje k rovnováze, stabilitě - proč se tedy vůbec ve společnosti něco mění, když společnost údajně směřuje k rovnováze?³

Tato spolupráce a soutěživost, konsensus a konflikt (ale i důvěra/nedůvěra mezi lidmi a identita k místu, kde lidé žijí) jsou sociální vztahy, které přispívají k pochopení sociálního dění (aktivit) určité oblasti. Těmito aktivitami mohou být například ekonomické aktivity a jejich výsledky, volnočasové aktivity, aktivity v oblasti vzdělávání, aktivity v oblasti sociální práce, aktivity v oblasti dopravy, kriminální aktivity a další všemožné aktivity; obecně řečeno: vše, čím se lidé ve svých životech zabývají, co dělají. V rámci těchto sociálních vztahů a sociálních aktivit se ustanovují sociální sítě a sociální kapitál.

3.1.2 Sociální kapitál

S termínem sociální kapitál začal pracovat jako první Pierre Bourdieu. Po obsahové stránce ho chápe ještě zcela v intencích teorie sítí. Sociální kapitál představuje zdroje lidí (tj. známosti a konexe), které mohou být mobilizovány, pokud jsou lidé spolu navzájem propojeni a mají k sobě navzájem přístup. Bourdieu klade důraz na to, že tento přístup

³ JANDOUREK, Jan. Průvodce sociologií. Grada Publishing, 2008, str. 98

musí mít podobu trvalé, více či méně institucionalizované sítě vztahů mezi těmi, kdo se navzájem nejen znají, ale také uznávají.⁴

Sociální kapitál, kterého je zapotřebí k vytvoření morální komunity, nemůže být, na rozdíl od jiných forem kapitálu (například lidského), vytvořen racionálním rozhodnutím jednotlivce. Sociální kapitál však vyrůstá z norem společenství, jako je loajalita, otevřenost, spolehlivost a kooperativnost.⁵ V podmínkách kmenové a později agrární společnosti kromě vzájemné výpomoci v rámci rodinných, příbuzenských a sousedských vztahů neexistovalo nic, co by člověka zajišťovalo v kritických situacích. V dnešní moderní době plné individualismu se lidé snaží k těmto vztahům opět vrátet.⁶

Velikost sociálního kapitálu konkrétního člověka je dána jednak šíří sítě vztahů, které může reálně využívat, jednak objemem ekonomického, kulturního či symbolického kapitálu, který vlastní druzí lidé, s nimiž je takto úzce svázán.⁷ Osoby, mezi kterými taková směna probíhá, často vytvářejí různá exkluzivní sdružení, například kluby, ve kterých se jimi získané kontakty dále upevňují. Tento sociální kapitál pak člověk využívá ke svému prospěchu hmotnému či nehmotnému (například zvýšení prestiže tím, že ho druzí vnímají jako člena prestižní skupiny).⁸

Kapitál je něco, co má ještě rozšířit stávající stav, proto považuje Bourdieu za sociální kapitál pouze síť privilegovaných osob spolu s prestižními skupinami, v nichž se tyto osoby sdružují. Jen tyto síť dokáží skutečně zhodnotit a zúročit to, co bylo do nich vloženo. Jejich účastníci to velice dobře vědí a dávají si velkou práci s tvořením a udržováním těchto sítí. Stejnou péči věnují tomu, aby své síť navenek ohraničili vůči všem nečlenům. Každý člen skupiny vystupuje jako dobrovolný strážce jejích hranic.⁹

⁴ KELLER, Jan. Nejistota a důvěra aneb k čemu je modernitě dobrá tradice. Sociologické nakladatelství, 2009, str. 54

⁵ Tamtéž str. 127

⁶ Tamtéž str. 75

⁷ Tamtéž str. 54-55

⁸ JANDOUREK, Jan. Sociologický slovník. Nakladatelství portál, 2001, str. 119

⁹ KELLER, Jan. Nejistota a důvěra aneb k čemu je modernitě dobrá tradice. Sociologické nakladatelství, 2009, str. 55

Sociální kapitál je tím vyšší, čím vyšší je investovaný kapitál. Nejvyšší je v případě držitelů zděděného sociálního kapitálu v podobě známého jména.¹⁰

Dle Jamese Colemana má sociální kapitál sloužit primárně k maximalizaci osobního profitu. Sociální kapitál usnadňuje dosahování cílů lidí a snižuje náklady na jejich dosahování.¹¹

Jak je možné, že sítě, v nichž každý sleduje primárně svůj osobní zájem, fungují? Konsenzuální směry vycházejí z toho, že člověk je modelován tlaky socializace, díky čemuž vnímá hodnoty spolupráce jako něco žádoucího.¹² Podle konfliktualistických směrů lidé spolupracují v zásadě proto, že jsou ke spolupráci donuceni těmi, kdo z nich nejvíce profitují.

Sociální kapitál má dle Colemana pět forem. První formu sociálního kapitálu představuje ochota zúčastněných plnit závazky vůči druhým lidem a naplňovat jejich očekávání.¹³ Druhou Colemanovou „formou“ sociálního kapitálu je možnost vytěžit informace ze vztahů, které byly navázány a udržovány pro jiné účely než kvůli získávání informací. Kdyby si lidé museli tyto informace vyhledávat sami, stálo by je to daleko více času a energie.¹⁴ Další formou sociálního kapitálu je platnost uznávaných norem a existence účinných sankcí za jejich nedodržování. Zvláště důležitou normu představuje připravenost upřednostnit zájem rodiny, sociálních hnutí či prostě zájem veřejný oproti svému vlastnímu soukromému zájmu. Coleman v této souvislosti naznačuje, že schopnost upřednostnit veřejné dobro před svým vlastním zájmem v průběhu moderní doby klesá. Jinou formu sociálního kapitálu představuje poslušnost vůči uznávané autoritě. Jestliže skupina lidí deleguje na některého ze svých členů právo kontroly nad chováním těch ostatních, mohou z toho mít prospěch všichni. Člověk nadaný takovou autoritou může dohlédnout na to, aby se nikdo nechoval jako černý pasažér, tedy neuplatňoval své zvýhodnění na úkor celku. Pátá forma sociálního kapitálu představuje to, že pouhé

¹⁰ KELLER, Jan. Nejistota a důvěra aneb k čemu je modernitě dobrá tradice. Sociologické nakladatelství, 2009, str. 55

¹¹ Tamtéž str. 57

¹² Tamtéž str. 57

¹³ Tamtéž str. 58

¹⁴ Tamtéž str. 59

vytvoření sounáležitosti s druhými lidmi působí jako zdroj energie využitelný k nejrůznějším účelům.¹⁵ Těchto pět forem sociálního kapitálu je nezbytných k tomu, aby moderní sítě mezosobních kontaktů a známostí vůbec fungovaly, aby přinášely profit svým členům, někdy též i nečlenům.¹⁶

Robert Putnam vymezuje sociální kapitál jako hustotu neformálních kontaktů a početnost členství v asociacích, jež jsou aktivní v rámci občanské společnosti.¹⁷ Putnam chápe sociální kapitál jako pestré předivo sítě mezosobních vztahů, které funguje na základě norem reciprocity a v atmosféře vzájemné důvěry. V otázce reciprocity i důvěry provádí rozlišení. Existuje podle něj reciprocita (a důvěra) mezosobní a reciprocita (a důvěra) generalizovaná. Reciprocita generalizovaná znamená to, že jsou lidé ochotni učinit něco pro druhé v naději, že jejich vstřícnost se jim vrátí odjinud, až to budou sami potřebovat.¹⁸

Dle Putnama je sociální kapitál od poloviny šedesátých let 20. století ve Spojených státech na ústupu.¹⁹ Příčinou toho jsou dle něj masová média (televize apod.), u kterých lidé tráví spoustu času místo toho, aby se sdružovali.²⁰

Vysoká míra sociálního kapitálu v určité lokalitě v ní zvyšuje bezpečnost i cenu bydlení. Vysokou cenu bydlení si mohou zpravidla dovolit pouze ti bohatší a úspěšnější. Ti mohou v těchto lokalitách navázat ještě výhodnější sociální sítě než měli doposud, čímž dále zvyšují šance na svoji úspěšnost.²¹ Nízká míra sociálního kapitálu má přesně opačný efekt.

Sociální kapitál se též zaslouhuje o zrychlení ekonomické dynamiky a zvýšení výkonnosti ekonomiky.²² Tím pádem ale lidé věnují mnoho času práci, což sociální

¹⁵ KELLER, Jan. Nejistota a důvěra aneb k čemu je modernitě dobrá tradice. Sociologické nakladatelství, 2009, str. 59

¹⁶ Tamtéž str. 60

¹⁷ Tamtéž str. 62

¹⁸ Tamtéž str. 63

¹⁹ Tamtéž str. 63

²⁰ Tamtéž str. 64

²¹ Tamtéž str. 68

²² Tamtéž str. 69

kapitál opět snižuje. Navíc se ekonomická úspěšnost obvykle pojí s vyšší mobilitou, což je další překážka pro rozvoj trvalejších vztahů pospolitostní povahy.²³

3.1.3 Sítě kontaktů

Sítě kontaktů jsou neformální vazby poskytující materiální podporu i symbolickou oporu, na kterou se mohou lidé v případě potřeby spolehnout a mohou jí tak využít k maximalizaci svého vlastního profitu.²⁴ Touto oporou mohou být například informace, peníze, status, moc a práce. Sítě kontaktů slouží také k přenášení kultury, jejích hodnot a norem. Sítě kontaktů ve společnosti jsou dočasně uzavírané a udržované podle momentální užitečnosti. Podmínkou sítě kontaktů je vzájemná důvěra mezi všemi zúčastněnými. Vzájemná důvěra je výhodná investice.²⁵

Mark Granovetter v sítích kontaktů rozlišuje silné a slabé vazby. Silné vazby lidi pojí s osobami, s nimiž tráví hodně času, váže je k nim výrazné emoční pouto, cítí vůči sobě vzájemnou důvěru a navzájem si prokazují různorodé služby. Příkladem mohou být rodinné vazby či vazby úzkého přátelství. Slabé vazby jsou narozdíl od silných vazeb často nestabilní a přelétavé. Jsou to vazby k víceméně náhodným známým. Lidé se s nimi vídají jen občas, necítí k nim nijak vřelé city, obrací se na ně zpravidla jen tehdy, když je zrovna potřebují. Příkladem mohou být bývalí spolužáci, kolegové v práci anebo vzdálení příbuzní.²⁶ Silné vazby jsou typické spíše pro tradiční pospolitost, kdyžto slabé vazby spíše pro moderní svět, pro město. Granovetter tvrdí, že právě tyto moderní vazby bývají mnohem užitečnější než tradiční pouta. Dokáží lidi propojit se vzdálenějším a různorodějším prostředím, než jaké společně sdílí se svými nejbližšími.

Další, kdo se zabýval studiem sítě kontaktů byl Jeremy Boissevain. Lidé dle něj nejednají podle toho, co jim předepisují normy chování, ale podle toho, co jim osobně dokáže přinést zcela konkrétní výhody, vítězí ti, kdo mají vlivnější spojení než jejich

²³ KELLER, Jan. Nejistota a důvěra aneb k čemu je modernitě dobrá tradice. Sociologické nakladatelství, 2009, str. 70

²⁴ Tamtéž str. 19,31

²⁵ Tamtéž str. 9

²⁶ Tamtéž str. 21

rivalové.²⁷ Dle Boissevaina přibývá řídkých sítí, lidé se stávají méně sociabilní a více rezervovanější ve svých vztazích ke druhým, mají na druhé jen omezený čas, proto musí mezi množstvím vztahů volit jen ty, kterými se chtějí zabývat.²⁸

Dle Ronalda Burta obsazením strategické propojující pozice v síti kontaktů lze profitovat z toho, že zbylí dva účastníci jsou navzájem odděleni a nemohou spolu nijak komunikovat. Díky této strategické propojující pozici lze získat komparativní výhodu oproti zbylým dvěma, kteří jsou na něm pro navázání spojení závislí.²⁹

Podle Nana Lina čím výše člověk stojí v sociální pyramidě, tím větší rozsah žádaných zdrojů je schopen kontrolovat. Kromě toho platí, že čím výše člověk stojí, tím větší jsou také jeho možnosti navazovat prostřednictvím sítí vztahy k lidem podobně dobře situovaným a využívat jejich majetek, moc a prestiž. Nan Lin souhlasí s Granovetterem v tom, že pomocí slabých vazeb se lze dostat k lepším zdrojům než za pomoci vazeb silných. Slabými vazbami se lidé snaží především proniknout k ostatním lidem, kteří stojí v sociální hierarchii výše než oni a s nimiž je tedy obvykle nepojí silné vazby příbuzenství či přátelství. Silné vazby bývají důležité při ochraně už nabytých zdrojů, což pomáhá výrazně snižovat míru nejistoty, ve které jsou lidé nuceni žít.³⁰

Vincent Lemieux rozlišuje biologicky dané sítě příbuzenské, dále sítě afinity, které spojují přátele a sousedy, sítě podpory, jež zprostředkují pomoc emoční či materiální, rovněž sítě komunikační, které slouží k předávání informací, sítě tržní, jež uspokojují potřeby těch, kdo představují solventní poptávku, sítě mobilizace, které aktivizují aktéry za účelem spolupráce či konfliktu a sítě klientské.³¹ V sítích klientských dochází k výměně služeb a protislužeb mezi patronem, který má přístup ke zdrojům systému, a jeho klienty, kteří takový přístup nemají.³²

²⁷ KELLER, Jan. Nejistota a důvěra aneb k čemu je modernitě dobrá tradice. Sociologické nakladatelství, 2009, str. 22

²⁸ Tamtéž str. 23

²⁹ Tamtéž str. 25

³⁰ Tamtéž str. 27

³¹ Tamtéž str. 31

³² Tamtéž str. 32

Dle Roberta Putnama úspěšnost regionálního rozvoje závisí mimo jiné také na existujících sociálních sítích.³³

3.1.4 Důvěra

Existence důvěry je základním předpokladem pro fungování sítí a pro tvorbu sociálního kapitálu, zároveň je ovšem též jednou z jeho hlavních forem, ale také jedním z významných indikátorů pro měření jeho výše.³⁴

Lidé jsou závislí na tom, co sobě navzájem poskytují.³⁵ K fungování vztahů mezi lidmi je potřeba vzájemná důvěra, bez ní tyto vztahy mohou fungovat jen stěží. Důvěra se dle George Simmela pohybuje někde v prostoru mezi úplným věděním a naprostou nevědomostí.³⁶ Člověk, který by věděl všechno, by ničemu nepotřeboval důvěřovat.³⁷

Sociologové rozeznávají dva druhy důvěry: „confidence“ a „trust“. „Confidence“ je spoléhání se na to, že něco s určitostí nastane, či naopak, že k tomu rozhodně nemůže dojít. V případě, že by se tato víra nenaplnila, není možnost jiné alternativy. V důvěře „trust“ si lidé vyberou jednu z možností, které budou důvěřovat, s možným neúspěchem se už dopředu počítá.³⁸

Jak konstatuje Barbara Misztal, vše končí ve slepé uličce: Důvěra je důležitým zdrojem, bez něhož není možná kooperace mezi lidmi. Chceme-li mít tohoto zdroje dostatek – musíme si důvěřovat.³⁹

³³ PUTNAM, Robert. Making Democracy Work: Civic Tradition in Modern Italy. Princeton: Princeton University Press., 1993

³⁴ KELLER, Jan. Nejistota a důvěra aneb k čemu je modernitě dobrá tradice. Sociologické nakladatelství, 2009, str. 112

³⁵ Tamtéž str. 109

³⁶ Tamtéž str. 107

³⁷ Tamtéž str. 108

³⁸ Tamtéž str. 107

³⁹ Tamtéž str. 112

Généreux tvrdí, že atmosféra neúprosné konkurence se přenáší z oblasti ekonomiky do všech mezilidských vztahů.⁴⁰ Izolovanost jednotlivých domácností, pokles významu sousedství, individuální dojíždka automobilem a přerušení vazeb s často vzdálenými příbuznými, nízká míra mobility a nízká míra kvalifikovanosti, blokují rozvoj silných vazeb, konstatuje Donzelot.⁴¹ Lidé se spíše snaží usilovně rozvíjet své sítě slabých vazeb ve snaze nepropást v rychle se měnící a nejisté ekonomické situaci žádnou příležitost k tomu třeba jen krátkodobě své postavení zabezpečit.⁴²

Dle Kellera v případě, že v dané společnosti existuje obecně vysoká míra důvěry, pak se neformální osobní sítě navazují poměrně snadno, jejich význam však není nijak vysoký. Pokud je naopak stav generalizované důvěry ve společnosti nízký, pak význam osobních vazeb a konexí výrazně stoupá, je však mnohem obtížnější je navazovat a udržovat.

Dolní vrstvy společnosti žijí v prostředí s minimem důvěry, důvěřují jen omezenému okruhu zcela konkrétních lidí, na které se mohou v situaci permanentní nejistoty alespoň částečně spolehnout. Horní vrstvy si částečně mohou potřebnou míru důvěry koupit, dlouhodobě se jim to ovšem nevyplácí.⁴³

3.1.5 Sociální identita

Identita je podle Sociologického slovníku hluboký pocit vlastní totožnosti založený na prožívání vlastní komunity a jejích hodnot. Identitu je možno vyložit také jako ztotožnění jedince se svými sociálními rolemi. Podle symbolického interakcionismu jsou identity jedince uspořádány hierarchicky. Jedinec má tolik sociálních „já“, kolik je skupin, na jejichž mínění mu záleží. Identita je také prožívání příslušnosti k větším nebo menším společenským celkům. Některé složky lidské identity jsou dané (pohlaví, barva kůže, věk),

⁴⁰ KELLER, Jan. Nejistota a důvěra aneb k čemu je modernitě dobrá tradice. Sociologické nakladatelství, 2009, str. 119

⁴¹ Tamtéž str. 122

⁴² Tamtéž str. 123

⁴³ Tamtéž str. 124

jiné jsou získané a jedinec mezi alternativami volit může nebo musí (náboženství a politická příslušnost, životní partner, kariéra).⁴⁴

Identita kolektivní je společná shoda členů o podstatných rysech skupiny, o tom, kdo k ní patří a kdo nikoli a co by skupina měla a co by neměla dělat.⁴⁵

K pojmu identity se nutně váže i pojem komunita. Komunita je podle Zygmunta Baumana taková sestava lidí (ne příliš jasně definovaná či vymezená), ve které panuje shoda na něčem, co jiní lidé odmítají.⁴⁶

3.2 Urbanizace, suburbanizace a její sociální aspekty

3.2.1 Urbanizace

Urbanizace je modernizační a univerzální proces. Tento proces je také velice významný z hlediska rozvoje regionů nebo venkova.

Podle Jandourka a též Musila urbanizace znamená proces přesunu venkovského obyvatelstva do měst a rostoucí koncentraci obyvatelstva a hospodářské činnosti ve městech, která se rozrůstají a v další fázi (suburbanizaci) pronikají do okolních a dosud venkovských oblastí. Podle Jandourka též urbanizace znamená růst podílu městského obyvatelstva v populaci a osvojování městského způsobu života. Proces je doprovázen prohlubující se dělbou práce a vzájemnou závislostí prvků společnosti.⁴⁷

Urbanizaci zkoumají především geografové a sociologové. Geografové se zaměřují na prostor, chápou tedy proces urbanizace jako změnu v prostorovém uspořádání sídel nebo obyvatelstva. Sociologové chápou urbanizaci spíše jako změnu ve struktuře a organizaci

⁴⁴ JANDOUREK, Jan. Sociologický slovník. Nakladatelství portál, 2001, str. 104

⁴⁵ Tamtéž, str. 105

⁴⁶ BAUMAN, Zygmunt. Myslet sociologicky. Sociologické nakladatelství, 1996, str. 73

⁴⁷ JANDOUREK, Jan. Sociologický slovník. Portál, 2001, str. 285

společnosti a ve způsobu života. Po propojení obou je možno nazírat na proces urbanizace jako na změnu v sociálně-prostorovém uspořádání společnosti.⁴⁸

Urbanizaci je možno členit i z jiných úhlů pohledu. Pro tuto práci budou důležité sociální dopady urbanizace – ty byly interpretovány jako proces, při němž si jak jednotlivci, tak i skupiny osvojují – v rámci vzájemné spolupráce, ale i konfliktu – městský způsob života (což odpovídá i výše uvedené definici Jandourka i Musila).⁴⁹ Tento městský způsob života pak mohou přenášet i dále, i když už v městě nebydlí – např. do suburbii. Tomuto přenosu se říká nepřímá urbanizace. Urbanizace jako změna prostorové organizace společnosti není pouze proměnou systému osídlení. Je to proces, v jehož průběhu se měnila i vnitřní struktura jednotlivých měst. V dosavadních procesech evropské urbanizace lze z tohoto hlediska rozlišit čtyři fáze:⁵⁰

V první z nich, obvykle označované jako klasická urbanizace, dochází ke koncentraci pracovních příležitostí i obyvatel především v samotných městech. Okolí města zůstávají stále venkovská jak v hmotném, tak i funkčním slova smyslu.

V druhé fázi, suburbanizační, která probíhala v západní a střední Evropě především v období mezi roky 1900-1960, se v důsledku změn ve zdrojích energie, v dopravních technologiích a v důsledku změn hodnotových orientací lidí, začala část obyvatel stěhovat z vnitřních částí měst na jejich okraje a často i za ně. V této fázi se začíná snižovat počet obyvatel centrálních zón měst.⁵¹

Třetí fáze – desurbanizační – byla typická pro větší městské regiony v silně urbanizovaných zemích Evropy. V této fázi, kdy se výrazně a rychle zmenšuje počet obyvatel už nejenom v centrálních zónách měst, nýbrž ve větší části celého města, nastává celková dekoncentrace, zvětšují se městské prostory a formují se velké městské regiony.⁵²

⁴⁸ SÝKORA, Luděk. Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Ústav pro ekopolitiku, 2002, str. 40

⁴⁹ HORSKÁ Pavla, MAUR Eduard, MUSIL Jiří. Zrod velkoměsta – Urbanizace českých zemí a Evropa. Nakladatelství Paseka, 2002, str. 12

⁵⁰ Tamtéž str. 16

⁵¹ Tamtéž str. 16

⁵² Tamtéž str. 16

Čtvrtá fáze se projevuje pouze v největších, mnohamilionových městských regionech. V této fázi pokročil proces dekoncentrace jak obyvatelstva, tak i pracovních příležitostí tak daleko, že v celém regionu začíná klesat počet obyvatel. To je doprovázeno rychlým přírůstkem obyvatelstva a pracovních příležitostí v kruhu menších městských regionů kolem velkého jádrového městského regionu. Tento proces lze pozorovat většinou pouze v největších evropských metropolích, například v Londýně. Existují však také známky toho, že dekoncentrace měst, spojená často nejen s úbytky obyvatel, nýbrž i s úpadkem obchodních, někdy i kulturních funkcí center měst, není poslední vývojovou fází. Objevují se názory, že alespoň u některých evropských měst může nastat obrat a jakýsi návrat do vnitřních měst. Začíná se proto hovořit o reurbanizaci.⁵³

Urbanizace je spojená s velkou koncentrací moci ve městech, v posledních dvaceti letech pokračuje proces koncentrace ústředí velkých nadnárodních průmyslových i obchodních korporací do tzv. globálních měst.⁵⁴ V úvodní studii ke konferenci URBAN 21, kterou připravil Peter Hall a Ulrich Pfeiffer, se přímo říká: „Můžeme spolehlivě předpovědět, že v roce 2025 bude celý svět jedinou městskou sítí opírající se o automatickou výrobu, dopravu a komunikační soustavu, která uvolní lidi k tomu, aby mohli pracovat v přívětivých lidských službách, v oblasti vzdělání, výchovy, poradenství, komunitních služeb a aby se stali aktivními občany.“⁵⁵

Počet obcí, zejména těch, které jsou u nás považovány za venkovské, tj. obcí s méně než 2 000 trvale bydlících obyvatel, se od padesátých let minulého století rychle zmenšoval.⁵⁶ Z hlediska urbanizačních procesů je důležité, že v současné době ta města nebo území, která rostou, rostou jen na úkor jiných, která ztrácejí. Vzhledem k malému rozsahu celkové geografické mobility, neochoty stěhovat se, zazanamenává celý systém osídlení jen poměrně malé posuny a změny.⁵⁷ Nicméně k jistým změnám dochází. Z analýz provedených Andrlm vyplývá, že v období let 1991-1998 ztratila nejvíce obyvatel česká velkoměsta, tj. města s více než 100 000 obyvatel. Na začátku roku 1991 v nich žilo 2 410

⁵³ HORSKÁ Pavla, MAUR Eduard, MUSIL Jiří. Zrod velkoměsta – Urbanizace českých zemí a Evropa. Nakladatelství Paseka, 2002, str. 17

⁵⁴ Tamtéž str. 50

⁵⁵ Tamtéž str. 52

⁵⁶ Tamtéž str. 304

⁵⁷ Tamtéž str. 305

355 obyvatel, ke konci roku 1998 jen 2 171 902 obyvatel. Úbytek obyvatelstva o 238 453 obyvatel nebyl tudíž zanedbatelný a jeho rozhodující složkou byla nízká porodnost velkoměstského obyvatelstva při dané úrovni úmrtnosti.⁵⁸ Velkoměsta, například Praha, Brno, Plzeň, Ostrava, uvnitř administrativních hranic ztrácela obyvatelstvo, zato velkoměstské regiony jako celek v některých případech v důsledku rozvoje jejich suburbánních zón, výstavby bytů v okolí velkých měst a zvyšování pracovních příležitostí rostly; dokládají to nejen údaje o okresech Praha-západ a východ, ale i Brno-venkov a Plzeň-sever a jih a do jisté míry i údaje o okolí Ostravy, Olomouce, Českých Budějovic.⁵⁹

Stupeň urbanizace dosáhl v České republice vysoké úrovně a ve smyslu kvantitativně statistickém bude tento proces v blízké budoucnosti ukončen. Česká společnost se stane plně urbanizovanou.⁶⁰

Podle Giddense má vývoj moderních velkoměst obrovský vliv nejen na zvyky a chování lidí, ale také na jejich myšlení a cítění.⁶¹ Všech lidí, nejenom lidí žijících ve městech a na vesnici, ale i lidí žijících v suburbanizovaných obcích.

3.2.2 Suburbanizace

V souvislosti s urbanismem je výrazně diskutována také suburbanizace. Termín pochází z latinského sub urbe (pod kontrolou města). Suburbie (příměstí) byla nejprve pouze malá seskupení obydlí, který závisela na městském jádru (poskytovalo různé moderní vymoženosti a obživu). Dnes se však stávají již rezidenční a komerční oblasti přiléhající k městům, avšak bez ohledu na to, zda jsou nebo nejsou pod jeho kontrolou (mnoho příměstí představují autonomní oblasti, nad kterými nemá městská administrativa příliš mnoho vlivu). Proto jsou nezbytné nové politické struktury, které spojí město a předměstí tak, aby město a suburbie společně pracovaly na projektech jako je regionální doprava, rychlé dopravní systémy, případně regionální zdravotní centra (v tomto smyslu je

⁵⁸ HORSKÁ Pavla, MAUR Eduard, MUSIL Jiří. Zrod velkoměsta – Urbanizace českých zemí a Evropa. Nakladatelství Paseka, 2002, str. 306

⁵⁹ Tamtéž str. 307-308

⁶⁰ Tamtéž str. 318

⁶¹ GIDDENS, Anthony. Sociology. Cambridge: Polity Press, 1989, str. 704

např. nutná spolupráce Prahy a Středočeského kraje, na jehož území se přípražské suburbie nacházejí).⁶² Suburbanizace se vyznačuje nároky na spotřebu energií a náklady na výstavbu technické infrastruktury a občanské vybavenosti, které jsou vyšší než u urbanizace, protože suburbanizace leží dále od měst. Dále je to dáno tím, že stavební rozvoj příměstských oblastí je charakterizován nižší hustotou osídlení než existuje ve městě a rozvolněnou, řídkou, rozptýlenou či roztroušenou zástavbou. Hustota zástavby je nejčastěji používaným a nejsnáze měřitelným ukazatelem suburbanizace.⁶³

V těchto oblastech je běžná segregace jednotlivých lidských aktivit (bydlení, zaměstnání, nákupy, apod.) a jejich uspokojování v blízkých, velkých městech.⁶⁴

Je nutno rozlišovat dva trendy dnešní doby. Neovenkov a suburbanizace. Neovenkov je jakýsi návrat k typickým vesnicím, kdyžto suburbanizované obce jsou „moderní poměštěné vesnice“. Neovenkované se vrací na venkov, aby na něm plně žili, začali na něm pracovat, obnovovali tradiční řemesla, podíleli se na rozvoji místního společenského života, zabývali se zemědělstvím (příp. ekologickým zemědělstvím), lesnictvím, vodním hospodářstvím atd. Opakem neovenkovanů jsou lidé, kteří se stěhují pouze do zázemí velkých měst (urbanizace a suburbanizace) a vesnice, v níž bydlí, jim slouží pouze jako „noclehárna“. Tyto vesnice jsou vybaveny spíše městsky (např. bary, kluby apod.). Obvykle nejsou spjati se zemědělstvím a lesnictvím. Je to tedy jakási degradace původní vesnice na rozdíl od neovenkova, kde nastává návrat k původnímu vesnickému způsobu života, vyzdvižení jeho kvalit a snaha o jeho uchování a oživení.

Suburbanizace tedy znamená spíše jakýsi příklon k městskému způsobu života, konkrétně podle Lud'ka Sýkory suburbanizace znamená růst města prostorovým rozpínáním do okolní venkovské a přírodní krajiny.⁶⁵ Dle Martina Ouředníčka znamená suburbanizace přesun obyvatel, jejich aktivit a některých funkcí z jádrového města do

⁶² SÝKORA, Luděk. Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Ústav pro ekopolitiku, 2002, str. 85

⁶³ Tamtéž, str. 102

⁶⁴ OUŘEDNÍČEK, Martin a kolektiv. Suburbanizace.cz. Univerzita Karlova v Praze – Přírodovědecká fakulta, 2008, str. 14

⁶⁵ SÝKORA, Luděk. Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Ústav pro ekopolitiku, 2002, str. 10

zázemí. Definice Sýkory zahrnuje geografické hledisko, definice Ouředníčka sociální hledisko.

Suburbanizaci je možno rozdělit na rezidenční (obytnou) suburbanizaci a průmyslovou (komerční) suburbanizaci. Rezidenční suburbanizace znamená výstavbu nových rodinných domů na okrajích měst „na zelené louce“, ve velké většině jsou však v České republice tyto rodinné domy součástí původních vesnic. Do průmyslové suburbanizace je možno zařadit výstavbu maloobchodů, velkoobchodů, výroben a skladů v okolí dálnic na okrajích velkých měst. Rezidenční i průmyslová suburbanizace probíhala v největších českých městech a především v Praze již v prvních desetiletích 20. století.⁶⁶ Druhá fáze suburbanizace v těchto městech se rozvinula po roce 1989 s rostoucími příjmy a kupní silou části obyvatel a podporou poskytovanou státem hypotečnímu financování, případně i stavebnímu spoření. Významným impulsem pro rozvoj suburbanizace v České republice byly také restituční zemědělské půdy a jejich přeměna na stavební pozemky.⁶⁷

Jak už bylo uvedeno, suburbanizace se rozvíjí především v zázemí Prahy, dále pak Brna a v menší míře i v menších městech.⁶⁸ Suburbanizace v České republice zatím nedosahuje rozměrů srovnatelných s městy v západní Evropě a USA, kde je na rozdíl od České republiky běžné, že suburbánní sídla vznikají bez jakékoli návaznosti na starší osídlení.⁶⁹ Suburbanizace však i v českých podmínkách přináší poměrně radikální a v podstatě nevratné změny v našem systému osídlení, ve využívání krajiny člověkem a vzhledem k této práci především pak sociální změny.

⁶⁶ SÝKORA, Luděk. Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Ústav pro ekopolitiku, 2002, str. 53

⁶⁷ OUŘEDNÍČEK, Martin a kolektiv. Suburbanizace.cz. Univerzita Karlova v Praze – Přírodovědecká fakulta, 2008, str. 14

⁶⁸ Tamtéž str. 12

⁶⁹ Tamtéž str. 11

3.2.3 Sociální aspekt suburbii

Při plánování suburbii je velmi často opomíjen sociální aspekt sídla, neboť plánování suburbii se většinou zabývá pouze lokalizací „nového městečka“.⁷⁰ Suburbanizace ale významné sociální důsledky má. Zatímco pro suburbanizaci jsou typičtí obyvatelé s městským způsobem života, kteří se stěhují většinou za lepším životním (přírodním a sociálním) prostředím, urbanizaci často provází stěhování obyvatelstva venkovského původu, u kterého převládají především ekonomické důvody.⁷¹ V suburbiích se stále větší část nejen území, ale i společnosti, dostává do kontaktu s městskými funkcemi, městským způsobem života. Noví obyvatelé suburbánních lokalit s sebou nesou některé zvyky, způsoby chování, trávení volného času, které mají vliv na původní obyvatelstvo předměstských oblastí. Tito lidé jsou navíc zvyklí na dobrou dostupnost všech služeb z města.⁷² Tyto nové služby se nemusí shodovat s potřebami služeb starousedlíků, mohou jim přijít zbytečné nebo považují novousedlíky za „zhýčkané a rozmazlené“ městem. Lze zde tedy spatřovat jakýsi rozpor. Podle Romerova pravidla platí, že lidé zpravidla nebudou spolupracovat na takových projektech, které vyžadují zásadní změny v jejich každodenních životech, zvláště jestliže zásadním způsobem zasahují do jejich zavedených každodenních aktivit a představ. Lidé si obvykle přejí pouze takové změny, při nichž neztratí to, co již mají a na co jsou zvyklí.⁷³ Pokud lidé nemají možnost ovlivňovat dění ve své čtvrti, v místě svého bydliště, nemají ani dobrý vztah k plánu regionálního rozvoje.⁷⁴ Starousedlíci a novousedlíci si tedy budou muset vyjít navzájem vstříc nebo zde vzniká konflikt. Lze spatřovat ale i některé výhody, které by zřejmě většina starousedlíků uvítala - například zintenzivnění dopravy a rozvoj některých služeb. Toto ovlivňování stále většího území a

⁷⁰ ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. Suburbanizace – hrozba fungování malých měst. *Civitas per Populi*, 2007, str. 114-115

⁷¹ SÝKORA, Luděk. Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Ústav pro ekopolitiku, 2002, str.44

⁷² OUŘEDNÍČEK, Martin a kolektiv. Suburbanizace.cz. Univerzita Karlova v Praze – Přírodovědecká fakulta, 2008, str. 44

⁷³ KOTTAK, Conrad Phillip. *Anthropology (The Exploration of Human Diversity)*. McGraw-Hill, Inc., 1991

⁷⁴ SÝKORA, Luděk. Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Ústav pro ekopolitiku, 2002, str. 98

části společnosti je někdy označováno jako nepřímá urbanizace a je popisováno jako difúze nebo prostorové šíření městských prvků a městského způsobu života.⁷⁵

Do příměstských lokalit se stěhují z velkých měst především domácnosti s vysokým sociálním statusem, to znamená, že tato velká města tedy přicházejí o obyvatele s vysokým sociálním statusem, zatímco suburbanizované obce obyvatele s vysokým sociálním statusem získávají. Tito obyvatelé se stěhují na okraje suburbanizovaných obcí, v centrech těchto obcí zůstává původní venkovské obyvatelstvo. V suburbanizovaných obcích tedy může vzniknout silně vnímaná segregace mezi obyvateli jejich předměstí a čtvrtí vnitřní obce, kde nemusí být tento sociální status tak vysoký. Nastává zde tedy opačná sociálně-prostorová struktura oproti sociálně-prostorové struktuře našich velkých měst, která se vyznačuje snižujícím se sociálním statusem obyvatelstva od centra směrem k okrajům.⁷⁶

Velmi závažným společenským důsledkem suburbanizace je posilování individualizace, ztráta sociální soudržnosti, oslabování sociálního kapitálu a občanské společnosti. Tyto charakteristiky ale nejsou typické pouze pro suburbanizaci, například dle autorů Lukáše Urbana a Heleny Kubátové jsou tyto charakteristiky typické pro celou moderní společnost. Ztrátu sociální soudržnosti v suburbanizovaných obcích vyvolává především již zmiňovaná vysoce individualizovaná dojížděka osobním automobilem a vysoká segregace aktivit obyvatel. Lidé tráví daleko více času v autech a to obvykle sami nebo s jinými členy rodiny. Vedle dojížděky do práce se jezdí i za nákupy do „anonymních“ hypermarketů. Při této individuální dojížděce se tak zcela mohou vyhnout kontaktu se svými sousedy.

Míru sociální segregace lze odvodit také dle typu rezidenční suburbanizace. Nejnižší riziko sociální segregace vyvolává zástavba v intravilánu obce či individuální výstavba na okraji zastavěného území. Vyšší míru segregace již vyvolává kolonie rodinných domků přilehlá k zastavěnému území a samostatně stojící kolonie rodinných domků. Nejvyšší

⁷⁵ OUŘEDNÍČEK, Martin a kolektiv. Suburbanizace.cz. Univerzita Karlova v Praze – Přírodovědecká fakulta, 2008, str. 41

⁷⁶ OUŘEDNÍČEK, Martin a kolektiv. Suburbanizace.cz. Univerzita Karlova v Praze – Přírodovědecká fakulta, 2008, str. 13

míru selektivního procesu lze očekávat v suburbíích typu „uzavřená komunita“ či samostatně stojící rodinný dům.⁷⁷

3.2.4 Občané a územní rozvoj

Ještě v roce 1990 neexistoval na území okresů Praha-západ a Praha-východ jediný použitelný územní plán nebo jiný dokument územního rozvoje.⁷⁸ Pokud by opravdu došlo k úplnému naplnění všech ploch vymezených pro novou výstavbu domů pro bydlení, došlo by na území okresu Praha-západ k roku 2015 ke zdvojnásobení počtu obyvatel ve srovnání s rokem 1991.⁷⁹

Občané jsou důležitými aktéry územního rozvoje a svými iniciativami mohou ovlivnit plány, na nichž závisí přípustnost či nepřípustnost rozvojových projektů. Význam občanské iniciativy od poloviny devadesátých let vytrvale sílí. Občanské iniciativy dnes již dokáží v případech jednotlivých kontroverzních projektů účinně čelit záměrům urbanistů či radnic, ale proti vlivu „velkého“ investičního kapitálu jako celku jsou zřejmě bezmocné, pokud nebudou nacházet ve svém úsilí spojence. Problémem občanských iniciativ je jejich někdy velmi slabá schopnost komunikovat s ostatními zájmovými skupinami a spíše negativní vymezování se vůči jakýmkoliv změnám.⁸⁰

3.2.5 Sociální segregace a sociální soudržnost

Francois Bourguignon, Jiří Blažek i David Uhlíř se shodují na tom, že příliš velké rozdíly, třeba mezi jednotlivci nebo mezi regiony, nemají už stimulační funkci a mohou

⁷⁷ ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. Suburbanizace – hrozba fungování malých měst. Civitas per Populi, 2007, str. 115

⁷⁸ SÝKORA, Luděk. Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Ústav pro ekopolitiku, 2002, str. 146

⁷⁹ SÝKORA, Luděk. Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Ústav pro ekopolitiku, 2002, str. 152

⁸⁰ Tamtéž str. 190

vést k negativním sociálním a politickým, případně ekonomickým následkům.⁸¹ Tyto rozdíly se zcela jistě vyskytují u starousedlíků i novousedlíků a mohou vést k sociální polarizaci.⁸² Tato polarizace může vést k celkovému posílení sociálního prostředí obce, může však vést i k celé řadě problémů. Tyto problémy mají často příčinu v odlišném způsobu života, v odlišném rytmu dne, v odlišných zvycích apod., jednotlivých rezidenčních skupin. Ostrý kontrast v sociálním postavení obou skupin je velmi dobře viditelný i v rozdílnosti zástavby v nové a původní části obce.

Vzniká tak rozdělené sociální prostředí uvnitř malého sídla s výraznou sociální separací (oddělením) nového obyvatelstva. V některých západoevropských zemích a ve Spojených státech dochází velmi často k prostorovému oddělení jednotlivých sociálně nebo etnicky odlišných lokalit. V extrémních případech jsou takto vedle sebe umístěné čtvrtě obehnané vysokou zdí a střeženy ozbrojenými občanskými hlídkami nebo hlídací agenturou, tzv. „gated communities“.⁸³ Dalo by se říci, že i v satelitních městech v České republice se vyskytují takovéto „vysoké zdi“, alespoň obrazně řečeno, je to vygradování individualizace moderní doby.

Sociální prostředí spoluvytváří též míra komunitního života, která je v suburbii velmi nízká, spíše nulová. Lze hovořit mnohdy o absenci komunitního života. Místní komunity, založené na sousedských vztazích se vytváří velmi těžko, zájmové komunity fungují spíše ve městech, případně u starousedlíků. V suburbii tak dochází ke ztrátě sociální soudržnosti a významu občanské společnosti a obecně ke ztrátě zájmu o věci společné. Chybí předpoklady a vhodné podmínky pro vznik místních komunit. V USA byly provedeny dvě studie, sledující smysl komunity v různých typech zástavby. Větší vazby vykazovala obec s veřejným prostorem v centru, s pěším spojením do města. Naopak předměstí s rozvolněnou zástavbou, která jsou typická pro satelitní města,

⁸¹ BLAŽEK J., UHLÍŘ D. 2002. Teorie regionálního rozvoje (nástin, kritika, klasifikace). Praha: Karolinum, 2002

⁸² OUŘEDNÍČEK, Martin a kolektiv. Suburbanizace.cz. Univerzita Karlova v Praze – Přírodovědecká fakulta, 2008, str. 46

⁸³ SÝKORA, Luděk. Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Ústav pro ekopolitiku, 2002, str. 51

nevykazovala snahu a podmínky pro komunitní život.⁸⁴ Podle autorů knihy Suburbanizace.cz je však sociální soudržnost v rámci sousedství nových rodinných domů poměrně těsná. To je zřejmě ovlivněno podobnou sociální i demografickou skladbou jejich obyvatel.⁸⁵ Nutno brát také na zřetel, že satelitní městečka jsou sídla nová a nějaký čas trvá, než se místní lidé navzájem poznají.

3.2.6 Pozitivní a negativní stránky suburbanizace

V oblasti sociální jsou pozitivními stránkami suburbanizace proměna socio-demografické struktury, proměna společenská, kulturní, aktivita nových občanů, ekonomická proměna obce (oživení drobného podnikání, živnostníci, nové pracovní příležitosti).⁸⁶

Podle Vladimíry Šilhánkové jsou noví usedlíci starousedlíky převážně negativně vnímáni. Původní obyvatelé obce pocítují rozdílný sociální status ve srovnání s novými občany. V předchozí socialistické éře byl sociální status obyvatel obcí „za městem“ nízký, což kontrastuje se současnou situací a stavem v suburbii. Noví občané využívají původní obecní majetek, užívají dětská hřiště v obci, lavičky atd., navíc jim „dávají“ úřady ve výstavbě infrastruktury přednost, jelikož novousedlíci stavějí na zelené louce, potřebují spoustu nové infrastruktury a na infrastrukturu pro starousedlíky už nemusí v některých případech zbýt obecní finance.⁸⁷ Protože se do suburbií stěhují především mladé rodiny s dětmi, je zde výrazný tlak na využívání mateřských a základních škol.⁸⁸ Populace bude postupně stárnout a v obci bude vyšší zastoupení seniorů, pro něž bude nutné zajistit specifické sociální služby.⁸⁹

⁸⁴ ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. Suburbanizace – hrozba fungování malých měst. Civitas per Populi, 2007, str. 116

⁸⁵ OUŘEDNÍČEK, Martin a kolektiv. Suburbanizace.cz. Univerzita Karlova v Praze – Přírodovědecká fakulta, 2008, str. 48

⁸⁶ ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. Suburbanizace – hrozba fungování malých měst. Civitas per Populi, 2007, str. 117

⁸⁷ Tamtéž, str. 116

⁸⁸ OUŘEDNÍČEK, Martin a kolektiv. Suburbanizace.cz. Univerzita Karlova v Praze – Přírodovědecká fakulta, 2008, str. 40

⁸⁹ Tamtéž str. 44

Podle autorského kolektivu knihy Suburbanizace.cz je suburbanizace v mnoha lokalitách mladý proces, vztahy mezi starousedlíky a nově přistěhovanými obyvateli bývají hodnoceny jako nevyvinuté. Většinou dochází k rezervovanému přijetí nových obyvatel do komunity obce. Nicméně přesto, že nově příchozí si vytvářejí vazby nejdříve mezi svými sousedy, postupně také nacházejí přátele i mezi původními obyvateli obce. Z provedených výzkumů vyplývá, že sociální vzdálenost představuje silnější bariéru pro navazování kontaktů než vzdálenost fyzická. Obecně navazování kontaktů mezi obyvateli jedné lokality významně ovlivňuje také přítomnost a kvalita veřejných prostor a míst setkávání.⁹⁰

Jedním z možných řešení, jak zabránit negativním projevům suburbanizace, je pomalejší nárůst počtu obyvatel. Mírný nárůst nově přistěhovaných obyvatel může snížit sociální segregaci a zabránit rozpadu komunitního života.⁹¹

3.2.7 Veřejné prostory

Vhodné je vytvářet prostory a kontaktní místa pro setkávání a tím budování sociálních vazeb – veřejné prostory. Veřejným prostorem může být komunikace, náměstíčko, park, apod. V nových suburbiích se však tyto prostory nacházejí velmi obtížně, ale i „na klasickém“ venkově dnes ubývá možností setkávání. Je ale velmi nutné tyto veřejné prostory vytvářet. Jsou to totiž místa, kde se lidé setkávají a seznamují, kde komunikují, pozorují a poznávají své okolí. Zejména pro dospívající mládež, staré lidi a matky s dětmi má veřejný prostor velký význam. Vzhledem k větší vázanosti na domov a okolí (např. péče matek o dítě a domácnost) a nižší mobilitě (např. teenageři a staří lidé neřídí auto) prožívají tyto skupiny více času v místě svého bydliště. Právě veřejný prostor je místem, kde mohou trávit volný čas a navazovat společenské kontakty se svými vrstevníky, známými či sousedy. Záleží na obcích, jakým způsobem nastaví požadavky na uspořádání a vybavenost nových čtvrtí a jak budou motivovat či nutit developery k vytváření

⁹⁰ OUŘEDNÍČEK, Martin a kolektiv. Suburbanizace.cz. Univerzita Karlova v Praze – Přírodovědecká fakulta, 2008, str. 49

⁹¹ ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. Suburbanizace – hrozba fungování malých měst. Civitas per Populi, 2007, str. 118

kvalitního rezidenčního prostředí, například pomocí územních plánů.⁹² Nejen tyto aktivity napomohou ke zkvalitnění života v suburbii. Také vlastní aktivita obce přispěje k vytvoření podmínek pro pozitivní přijetí novousedlíků a zároveň iniciaci jejich zájmu o život v obci. Najdou se různé techniky a způsoby zapojování občanů do života obce jako je například účast novousedlíků v zastupitelstvu obcí, oslovení nových občanů s cílem identifikace jejich zájmů, potřeb, námětů, aktivizace žen na mateřské dovolené, atd.⁹³

Noví obyvatelé mají ve srovnání se starousedlíky odlišné názory a postoje, které někdy zapříčiňují různé pohledy na budoucí rozvoj obce. V některých případech, jak už bylo řečeno, může vést soužití polarizovaných skupin ke vzniku sociálního napětí a vytvářet prostor pro vznik potenciálních rozporů a konfliktů. Výzkumy však ukazují, že narůstající sociální polarizace většinou ke vzniku vážných konfliktů nevede. Starostové pražských suburbánních obcí vnímají rozdíly ve věkové, sociální i ekonomické struktuře starého a nového obyvatelstva. Nicméně je nepovažují za problém, ale spíše za pozitivní jev. V příchodu nových obyvatel většinou vidí přínos, protože vede k zaktivizování života v obci.⁹⁴

3.3 Sociální vztahy v současné společnosti (město a venkov)

3.3.1 Současná společnost

Stále se zvyšující počet obyvatel ve městech se změnil až v jakousi osobní sociální apatii, kdy se vzdáme poznat všechny lidi v našem městě a stále se střídající sousedy, (protože je to téměř nemožné) a raději se „schováme do své ulity“ naplněné spěchem a prací, informačními a komunikačními technologiemi, kde už nezbývá paradoxně skoro ani čas na kontakt se známými, přáteli a rodinnými příslušníky.⁹⁵ Klasickým příkladem je dle Miloslava Petruska výstavba honosných izolovaných sídel nebo takzvaných satelitních

⁹² OUŘEDNÍČEK, Martin a kolektiv. Suburbanizace.cz. Univerzita Karlova v Praze – Přírodovědecká fakulta, 2008, str. 32

⁹³ ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. Suburbanizace – hrozba fungování malých měst. Civitas per Populi, 2007, str. 120

⁹⁴ OUŘEDNÍČEK, Martin a kolektiv. Suburbanizace.cz. Univerzita Karlova v Praze – Přírodovědecká fakulta, 2008, str. 46

⁹⁵ URBAN, Lukáš. Sociologie trochu jinak. Grada Publishing, 2011, str. 225

městeček, což je vlastně soubor pevností. Obyvatelé tam staví velké zdi, aby na sebe neviděli.⁹⁶ Je potřeba vytvořit mezi lidmi důvěrnou autoritu, autoritu, která se nevynucuje, ale přenáší vytrvalým jemným tlakem, který vyvíjejí dobří rodiče a sousedé. Tato autorita nespočívá ve formulování psaných pravidel a zákonů. Spočívá ve vytváření vzorců, vštěpování návyků a vytváření kontextů, v nichž budou lidé uplatňovat individuální zodpovědnost. Důvěrná autorita znamená přátelsky přijmout nové sousedy, aby se cítili součástí vzájemně provázaného společenství. Znamená věnovat volný čas práci v neziskových organizacích apod. Důvěrná autorita na místní úrovni je třetí cestou mezi přemrštěným individualismem a nařízenou formální autoritou.⁹⁷

Dle Bohuslava Blažka s městem obvykle spojujeme rychlost, spěch, přesný lineární čas měřený hodinami, racionalitu, ulice zaplněné lidmi a dopravními prostředky, technickou civilizaci, kavárny, restaurace, hospody, kina, hypermarkety, obchodní centra, průmysl, služby apod. S venkovem naopak spojujeme pomalost, rozvážnost, nepřesný cyklický přírodní čas, přírodu, zemědělství, emocionalitu, romantiku apod. Zatímco venkov je symbolem tradiční předmoderní společnosti, moderní město symbolizuje moderní společnost.⁹⁸

Venkované a měšťané jsou velmi odlišní a mají problém s tím se navzájem pochopit, protože každý z nich žije úplně jiným způsobem života. Městský způsob života se v průběhu modernizace společnosti přenáší i na venkov, venkov se poměšťuje, což je možno spatřovat u „suburbanizovaných vesnic“.⁹⁹ Podle P. Maříkové žilo v roce 1843 na území České republiky na venkově více než 80% obyvatelstva. Od té doby se počet lidí žijících na venkově neustále snižoval. Na začátku 20. století sice stále ještě žila na venkově asi polovina populace, na konci 20. století však už pouze čtvrtina. Přibližně od přelomu 20. a 21. století se počet lidí žijících na venkově pomalu znovu zvyšuje (v roce 2006 žilo na venkově asi 26% obyvatel České republiky).¹⁰⁰ Městský způsob žití se ale vlivem suburbanizace dále rozšiřuje.

⁹⁶ URBAN, Lukáš. Sociologie trochu jinak. Grada Publishing, 2011, , str 227

⁹⁷ Tamtéž str. 159

⁹⁸ BLAŽEK, Bohuslav. Venkov, města, média. Sociologické nakladatelství, 1998

⁹⁹ KUBÁTOVÁ, Helena. Sociologie životního způsobu. Grada Publishing, 2010, str. 160

¹⁰⁰ Tamtéž str. 161

Irena Herová v rámci výzkumu životního stylu venkovských domácností definovala čtyři životní styly:

- tradiční venkovský styl, kterým žijí lidé, kteří většinu času věnují domácímu hospodářství, obdělávají pole nebo větší zahradu
- styl obyvatel rodinného domu, kteří mají pozemek, na kterém pěstují zeleninu jen pro svou potřebu, a pokud chovají zvířata, pak jen malá hospodářská (slepice, králíky apod.)
- styl obyvatel venkova, kteří nemají žádné domácí hospodaření a kteří většinu času tráví ve městě, kde mají práci a přátele
- styl lidí toužících žít v souladu s přírodou, zdravě a v klidu¹⁰¹

První a druhý styl se bude vyskytovat spíše u klasické vesnice, třetí styl spíše u satelitních městeček a čtvrtý styl u vesnic i u satelitních městeček.

J. Kandert ukazuje, že pro vesničana je středem světa jeho vesnice. Vesnice je pro něj základním domovským referenčním bodem, kterým poměřuje všechny ostatní světy. Vesničan je na svou vesnici pyšný, věří v její jedinečnost a významnou historii. Vesnické sítě známostí a mimořádně výkonná místní informační síť jsou dle J. Kanderta založeny na třech základních principech: na příbuzenství, sousedství a kamarádství.¹⁰² Hospoda je centrem vesnického života.

Městský život je plný individuality a anonymity, na druhou stranu však poskytuje určitou míru osobní svobody, kterou člověk na venkově a v maloměstě nemůže mít, neboť je neustále osobně sociálně kontrolován rodinou, náboženským společenstvím, sousedy apod.¹⁰³

¹⁰¹ KUBÁTOVÁ, Helena. Sociologie životního způsobu. Grada Publishing, 2010, str. 162

¹⁰² Tamtéž str. 166

¹⁰³ Tamtéž str. 172

3.3.2 Občanskost

Občanskost nebo také občanská slušnost je termín, který označuje určité vstřícné nebo přátelské chování, které nemůže být garantováno státem, ale přece zásadně ovlivňuje předivo vztahů mezi lidmi a následně pak regionální rozvoj.

V občanskosti se podle R. Putnama vzájemně prolíná občanská angažovanost, politická rovnost, solidarita, důvěra a tolerance, spolky a spolčování, občanská sdružení, nestátní neziskové organizace a další formy existence sociálních sítí občanů.¹⁰⁴

I Stanislav Hubík s východisky v teorii sociální kartografie při propojení sociálního konstruktivismu s různými formami kapitálu (včetně kulturního a sociálního) dokumentuje, že regiony nelze plně popsat zvnějšku. Bez přímé zkušenosti s životem v dané oblasti (tj. i bez žité každodennosti) není možné tuto oblast plně popsat a pochopit, což může mít velmi negativní dopady pro realizované regionální projekty v této oblasti.¹⁰⁵

3.3.3 Sídla

Sídla fungují na bázi sociální směny, sousedství, rodinných, pracovních a zájmových vztahů. Uvnitř sídel lidé organizují své životy a tráví podstatnou část svého sociálního času.¹⁰⁶

Sídla lze charakterizovat třemi vzájemně provázanými elementy: domov a jeho nejbližší okolí; občanská, technická a hospodářská vybavenost a „duch sídla“. Sídlo zažívá sociální problémy, jestliže jsou tyto tři elementy narušeny.¹⁰⁷ Mohou být narušeny právě například probíhajícím procesem suburbanizace, protože zde dochází ke kontinuální změně sociálního a fyzického prostředí z venkovského na (před)městské, (sub)urbánní.

¹⁰⁴ PUTNAM, Robert. Making Democracy Work: Civic Tradition in Modern Italy. Princeton: Princeton University Press., 1993

¹⁰⁵ HUBÍK, Stanislav. Sociální konstrukce regionu. Nakladatelství MSD, 2006, str. 5

¹⁰⁶ PETRUSEK, Miloslav a kolektiv. Velký sociologický slovník. Karolinum, 1996

¹⁰⁷ Tamtéž

3.3.4 Sociální exkluze

V odkazech na etiketizační teorii se sociálně vyloučeným stane člověk pouze tehdy, když jej takto definují ostatní a připisují mu identitu vyloučenosti ze společnosti.

Jak ukazují některé studie, sociální exkluze je spíše typická pro městské prostředí, pro městská sídla. Na druhou stranu při aplikaci definice sociální exkluze je možno za sociálně vyloučené pokládat také lidi žijící v periferních venkovských oblastech.^{108 109}

K překonání sociální exkluze je potřebné v sídlech nebo regionech měnit jejich objektivní i subjektivní charakteristiky a znát faktory, které vedou k sociální exkluzi. Inherentní i získané charakteristiky (tj. jak prostředí, tak i lidé) jsou stejně důležité, má-li být řešena sociální exkluze. S tou se nelze vyrovnat pouze změnou prostředí stejně tak, jako nelze očekávat, že se lidé sami od sebe výrazně změní. Proto by při rozvojových projektech měli být brány v úvahu různé okolnosti. Měla by být výrazně omezena výstavba na zelené louce tam, kde existuje nadbytek kapacit (bytů, staveb atd.). Tak lze využít stávající místní potenciály a neutvářet prostředí pro možnou exkluzi. Dále je potřeba, aby byla podporována integrace vyloučených (např. některých minoritních) skupin do sociálního života a do aktivit prováděných v daném sídle. V neposlední řadě je nutné, aby sami příslušníci těchto původně vyloučených skupin přebrali zodpovědnost za prostředí, v němž žijí, které je přetvářeno a které přetvářejí.¹¹⁰ Od představitelů (neformálních vůdců) těchto původně vyloučených skupin se očekává i jejich práce se svými kolegy.

¹⁰⁸ GIDDENS, Anthony. Sociology (Introductory Readings). Polity Press, 2001

¹⁰⁹ KUČEROVÁ, Eva. 1998. Romové v české společnosti se zvláštním zřetelem k venkovské společnosti. Praha: PEF ČZU

¹¹⁰ GIDDENS, Anthony. Sociology (Introductory Readings). Polity Press, 2001

3.3.5 Sociální rozdíly

Sociální exluze je nutně spojena také se sociálními rozdíly. Sociálními rozdíly se ve svých výzkumech zabýval Milan Tuček. Pro tuto práci jsou důležité tyto ukazatele: rozdíly majetkové, rozdíly mezi lidmi s kvalitním a špatným bydlením, rozdíly mezi lidmi žijícími ve městech a na venkově a dále pak rozdíly mezi lidmi s různou úrovní vzdělání. Z výzkumu Milana Tučka z roku 2003 majetkové rozdíly z výše uvedených rozdílů vyvolávaly nejvyšší míru napětí. Menší míru napětí pak vyvolaly rozdíly v bydlení a rozdíly mezi lidmi žijícími ve městech a na venkově. Nejnížší míru napětí vyvolávaly rozdíly mezi lidmi s různou úrovní vzdělání.¹¹¹

3.3.6 Soudržnost a důvěra ve společnosti

V rozsáhlém výzkumu Milana Tučka bylo zjištěno, že pro soudržnost společnosti jsou klíčové míra důvěry (mezi lidmi, k institucím, k fungování právního systému) a pocit spravedlnosti (v oblasti společenských nerovností, k uplatňování správní moci či práva, v rozhodnutích vlády, apod.).¹¹² Ve všech evropských zemích je důvěra pozitivně podmíněna kulturním kapitálem a vyšším ekonomickým statusem domácnosti.¹¹³ Míra důvěry mezi lidmi je v České republice dle tohoto výzkumu velmi nízká, což je možno spojovat např. s rostoucí kriminalitou, korupcí, zvyšující se konkurencí na trhu práce, rostoucími majetkovými rozdíly, rostoucí exkluzí některých skupin obyvatelstva či s „dědictvím minulého režimu“.¹¹⁴

Dle výzkumu Milana Tučka z roku 2008 lidé věří daleko více svým sousedům než místním úřadům.¹¹⁵ Je to logické, protože sousedé se více navzájem znají. Míra důvěry k lidem a k institucím se nepochybně promítá do utváření a vnímání místního společenství. Valná většina lidí v tomto výzkumu též odpověděla, že v naší zemi převládá konkurence a

¹¹¹ TUČEK, Milan. Soudržnost v diferencující se společnosti. Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2008

¹¹² Tamtéž str. 113

¹¹³ Tamtéž str. 128

¹¹⁴ Tamtéž str. 125

¹¹⁵ Tamtéž str. 129

soutěživost nad spoluprací a soudržností. Spolupráce a soudržnost v České republice je dle názoru lidí velmi nízká.¹¹⁶

3.3.7 Sousedství

Hodnotit sousedské vztahy lze pomocí pocitu komunity a pomocí sousedských sítí. Pocit komunity vyjadřuje, jak respondent hodnotí kvalitu komunitního života v okolí bydliště. Zahrnuje posouzení toho, jak moc se sousedé navštěvují, pomáhají si, angažují se ve veřejném životě, ale i jaký má respondent pocit bezpečí v místě bydliště. Sousedská síť vyjadřuje skutečné začlenění respondenta do sousedství. Jedná se tedy o to, kolik sousedů zná, jak moc jim důvěřuje, nakolik se na ně spolehl.¹¹⁷

¹¹⁶ TUČEK, Milan. Soudržnost v diferencující se společnosti. Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2008, str. 114

¹¹⁷ Tamtéž, str. 159

Praktická část

4.1 Charakteristika obce Chýně

Obec Chýně leží na západ od hlavního města Prahy, od konečné stanice metra B Zličín je to do Chýně čtyři kilometry. Většími městy v okolí Chýně jsou Hostivice a Rudná. Pověřený obecní úřad je v Hostivicích, správní obvod obce s rozšířenou působností je v Černošicích.¹¹⁸

Chýně leží ve středu lichoběžníku čtyř dálnic, na každou je to tři kilometry daleko. Jedná se o Plzeňskou dálnici a pokračování jihozápadního okruhu, nově budovanou Karlovarskou dálnici a spojku mezi Plzeňskou a Karlovarskou dálnicí. V obci je jedno z nejčistších ovzduší na okraji Prahy. Průměrně leží tato obec 370 metrů nad mořem. Z nejvýše položených míst v obci lze dohlédnout až na letiště v Ruzyni. Obec však není leteckým provozem nějak významně zatížena. Chýni obklopuje zemědělská krajina a hraničí s přírodní památkou Hostivické rybníky. Na okrajích obce se ale začínají rozrůstat průmyslové areály.¹¹⁹

Chýně měla k 31.12.2011 1930 obyvatel, 940 mužů a 990 žen. K 1.3.2013 je to již zhruba 2100 obyvatel, 200 cizinců přihlášených k trvalému pobytu a zhruba 500 nepřihlášených obyvatel. Průměrný věk je jeden z nejnižších ve Středočeském kraji – 33,3 let. Je to dáno tím, že nově přistěhovalí tvoří často mladé rodiny s dětmi.¹²⁰

Z Chýně pocházejí první nálezy pravěkých pecí na železo v České republice. První písemná zmínka o Chýni je z roku 1273 v privilegiu papeže Řehoře X, ve kterém potvrdil vlastnictví Chýně ve prospěch Strahovského kláštera. Díky tomu jsou o dění v obci v archivu Strahovského kláštera poměrně podrobné informace. Z těchto a dalších písemností čerpali autoři při sestavování historické monografie Chýně vydané tiskem v roce 1963. V

¹¹⁸ Oficiální stránky obce Chýně [online]. c2012 [cit.2012-10-12]. Dostupný z [www: <http://www.chyne.cz/ou/index.php/titulnistrana/>](http://www.chyne.cz/ou/index.php/titulnistrana/)

¹¹⁹ Tamtéž

¹²⁰ Český statistický úřad [online]. c2012 [cit.2012-10-12]. Dostupný z [www: <http://www.czso.cz/>](http://www.czso.cz/)

roce 1990 se obec nacházela v neutěšeném stavu: ačkoliv leží jen pár kilometrů za hlavním městem, neexistovaly zde žádné inženýrské sítě vyjma rozvodu elektřiny a dešťové kanalizace vybudované v padesátých letech. V roce 1995 proběhla generální oprava elektrických rozvodů. Od roku 1996 se postupně podařilo vybudovat novou budovu obecního úřadu, Strahovský rybník, tlakovou kanalizaci a na ni navazující čistírnu odpadních vod a vodovod, zahájena byla i plynofikace obce. Současnými nejhlavnějšími projekty obce jsou rozšíření kapacity mateřské školy, revitalizace areálu parku Višňovka a studie revitalizace centra obce.¹²¹

V roce 2003 se základní škola spojila s místní mateřskou školou a vytvořila jeden právní subjekt – Základní školu a mateřská školu Chýně. Od roku 2007 je součástí Základní školy a mateřské školy Chýně také Mateřské centrum Macechy. Základní škola Chýně je pro žáky 1. až 5. ročníku, školu navštěvuje 60 žáků. V roce 2010 měla Chýně 105 dětí ve věku 5-9 let. Znamená to tedy, že polovina dětí musí dojíždět do školy do jiné obce. Děti ve věku 10-14 let má Chýně 61. Všech těchto 61 dětí musí dojíždět do školy do jiné obce.¹²²

Spolky a sdružení v obci jsou: Myslivecké sdružení Hostivice – Chýně, Sokol Chýně, ARBOR, Za Chýni pro život, Strahovský rybník o.p.s., Nadační fond ZVONEK a Jednotka sboru dobrovolných hasičů v Chýni.¹²³

Obyvatelé jsou hrdí na "Pivovarský dvůr", restauraci s prvním českým minipivovarem z roku 1992, ve kterém se vaří tři druhy kvasnicového piva. Rovněž stojí za návštěvu Pivovarská krčma vedle Pivovarského dvora. Restaurace U Hamouzů si zachovala svůj jedinečný kolorit a k její výzdobě je využita ojedinělá sbírka reklamních tabulí mnoha pivovarů.¹²⁴

Chýně nabízí služby zabývající se převážně stavbou a údržbou domů a opravou aut. V obci je pouze jedna malá samoobluha, lidé tedy musí nakupovat v obchodních centrech,

¹²¹ Oficiální stránky obce Chýně [online]. c2012 [cit.2012-10-12]. Dostupný z [www: <http://www.chyne.cz/ou/index.php/titulnistrana/>](http://www.chyne.cz/ou/index.php/titulnistrana/)

¹²² Tamtéž

¹²³ Tamtéž

¹²⁴ Tamtéž

nejčastěji jezdí do komerční zóny Zličín. Je zde snaha též o zájmovou činnost v podobě kurzů keramiky apod. Obec má poštu i knihovnu. Obec nabízí též moderní služby ve stylu měst - například bowling, fitness centrum, kosmetiku, masáže. Celkově je v obci horší občanská vybavenost. Obec nemá kostel ani les.

Střed obce tvoří „klasická vesnice“ (tj. stará zástavba, lidé zde žijící pracují často v zemědělství), na okrajích obce je pak „satelitní městečko“ (tj. nová zástavba, lidé zde žijící pracují převážně ve službách). Novým trendem v Chýni je výstavba bytovek. Tato nová zástavba a bytovky stojí často odděleně od ostatních obydlí, což vyvolává vysokou míru segregace.¹²⁵

Chýně je lokalizovaná podél hlavní silnice, takže místem setkávání není náměstí, ale hospoda, bowling club či prostranství u památníku ležící u této hlavní silnice.

V Chýni jezdí autobusové linky číslo 347 a 358 průměrně jednou za hodinu, je možno využít také železniční trať číslo 122. Často jsou využívány osobní automobily.¹²⁶

4.2 Analýza a interpretace výsledků výzkumu

4.2.1 Charakteristika souboru dotázaných

Vzhledem k velkému počtu obyvatel Chýně (cca 1930 obyvatel) bylo osloveno kolem 170 obyvatel Chýně. Zhruba každý druhý z oslovených byl ochoten dotazník odpovědět, dotazník vyplnilo 97 obyvatel. Bylo to dáno tím, že tazatelku nikdo neznal (žije v jiném městě) a lidé jí často nevěřili a považovali ji za člověka, který chce spíše nabízet nějaké služby. Dalším důvodem neochoty byly pochybnosti o smyslnosti šetření a to, že dotazník byl časově náročný. Když ale tazatelka požádala svou sestru (žijící v Chýni) o pomoc při sběru dotazníků, téměř žádný oslovený dotazník neodmítl, i když sestru neznal. Sestra se totiž představila jako sousedka žijící o pár ulic dále. Což je jistě dobrým ukazatelem toho, že lidé nejsou v Chýni k sobě navzájem lhostejní.

¹²⁵ Oficiální stránky obce Chýně [online]. c2012 [cit.2012-10-12]. Dostupný z <http://www.chyne.cz/ou/index.php/titulnistrana/>

¹²⁶ Tamtéž

Demografická charakteristika dotazovaných byla věk, pohlaví a vzdělání. Důležitým kritériem třídění byla doba pobytu v obci. Ti, kdo se v obci narodili či se přistěhovali do obce před rokem 2002, jsou bráni za starousedlíky, ti, kteří se do obce přistěhovali po roce 2002, jsou bráni za novousedlíky. V roce 2002 totiž bylo postaveno již mnoho domů novousedlíků a počet obyvatel Chýně začal od tohoto roku prudce stoupat.

Tabulka č. 1: Agregovaný věk respondentů

Věk	Počet	%
do 35 let	34	35,1
35-50 let	25	25,8
nad 50 let	38	39,2

Tabulka č. 2: Agregovaný věk respondentů – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

Věk	Starousedlíky	Novousedlíci
do 35 let	27,7%	50%
35-50 let	21,5%	34,4%
nad 50 let	50,8%	15,6%

Dotazník vyplňovali respondenti od 18 do 89 let. Celých 35,1% respondentů bylo do 35 let, 25,8% respondentů bylo v rozmezí 35-50let a 39,2% respondentů bylo nad 50 let. Ačkoliv průměrný věk v Chýni je 33 let, nejvyšší ochotu zodpovídat dotazník bylo u starších lidí či důchodců (převážně z řad starousedlíků), kteří byli nejčastěji přes den v Chýni a navečer, kdy se z práce vraceli mladší obyvatelé, už nebylo příliš vhodné obyvatele oslovovat. Velká ochota odpovídat byla zaznamenána i u obyvatel kolem 20 let (převážně z řad novousedlíků), což je jistě dobré znamení toho, že i mladým lidem, dokonce i nově přistěhovaným, není situace v Chýni lhostejná a jsou ochotni se jí zabývat.

Tabulka č. 3: Pohlaví respondentů

Pohlaví	Počet	%
muži	39	40,2
ženy	58	59,8

Tabulka č. 4: Pohlaví respondentů – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

Pohlaví	Starousedlíci	Novousedlíci
muži	43,1%	34,4%
ženy	56,9%	65,6%

Jak ukazuje tabulka číslo 3, větší ochota zúčastnit se výzkumu byla zaznamenána u žen. Ženy v domácnosti byly totiž nejčastěji doma přes den, tedy v době, kdy byly dotazníky roznášeny. Ženy nad padesát let z řad novousedlíků se výzkumu zúčastnily pouze čtyři. Je to dáno tím, že do suburbanizovaných obcí se stěhují především mladé rodiny s dětmi.¹²⁷ U novousedlíků se výzkumu zúčastnilo více žen než u starousedlíků - 65,6% oproti 56,9%.

Tabulka č. 5: Respondenti podle vzdělání

Vzdělání	Počet	%
základní	15	15,5
středoškolské bez maturity	40	24,7
středoškolské s maturitou	24	41,2
vyšší odborné	5	5,2
vysokoškolské	13	13,4

Tabulka č. 6: Respondenti podle vzdělání – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

Vzdělání	Starousedlíci	Novousedlíci
základní	16,9%	12,5%
středoškolské bez maturity	30,8%	12,5%
středoškolské s maturitou	35,4%	53,1%
vyšší odborné	3,1%	9,4%
vysokoškolské	13,8%	12,5%

¹²⁷ OUŘEDNÍČEK, Martin a kolektiv. Suburbanizace.cz. Univerzita Karlova v Praze – Přírodovědecká fakulta, 2008, str. 40

Šetření se zúčastnili respondenti s různým vzděláním. Respondentů se základním vzděláním se zúčastnilo zhruba stejně jako lidí s vysokoškolským vzděláním. Nejvíce zúčastněných bylo se středoškolským vzděláním s maturitou. Do suburbanizovaných obcí se stěhují převážně vzdělaní lidé, což dokazuje i spíše vyšší vzdělání respondentů z řad novousedlíků.

4.2.2 Vztah obyvatel k Chýni

Tabulka č. 7: Zastoupení starousedlíků a novousedlíků ve výzkumu

Starousedlík/Novousedlík	Počet	%
starousedlík (žije v obci od narození)	35	36,1
starousedlík (přestěhoval(a) se do obce před rokem 2002)	30	30,9
novousedlík (přestěhoval(a) se do obce po roce 2002)	32	32,9

Starousedlíci, kteří se v obci narodili, starousedlíci, kteří se do obce přistěhovali před rokem 2002 a novousedlíci, kteří se přistěhovali do obce po roce 2002, byli ve výzkumu rovnoměrně zastoupeni.

Jak ukazují tabulky číslo 5 a 6 v příloze, téměř 90% respondentů (85,7% starousedlíků; 93,3% novousedlíků) se přistěhovalo do Chýně z méně než 60 kilometrů vzdálené obce, což tedy byla Praha či obec ve Středočeském kraji. Ostatních, 10% respondentů (14,3% starousedlíků; 6,7% novousedlíků), se přistěhovalo z jiného kraje. Dochází zde tedy k malému rozsahu geografické mobility, systém osídlení zaznamenává jen poměrně malé posuny a změny, což je typické pro geografickou mobilitu České republiky.¹²⁸

Tabulka číslo 7 v příloze ukazuje počet obyvatel obce, z které se respondenti odstěhovali do Chýně. Dle Horské, Maura a Musila je obec považována za venkovskou,

¹²⁸ HORSKÁ Pavla, MAUR Eduard, MUSIL Jiří. Zrod velkoměsta – Urbanizace českých zemí a Evropa. Nakladatelství Paseka, 2002, str. 305

pokud má méně než 2000 trvale bydlících obyvatel. Sama Chýně má zhruba 2000 obyvatel. Pro porovnání respondentů podle počtu obyvatel obce, z které se respondenti odstěhovali do Chýně, byla tedy vybrána hranice 2000 obyvatel. Z toho tedy vyplývá, že čtvrtina respondentů se přestěhovala z vesnice, z obce menší než je Chýně. Další čtvrtina respondentů se přestěhovala z města, z obce větší než je Chýně. Celá polovina respondentů se přestěhovala z Prahy. 75% obyvatel se tedy přistěhovalo z města či hlavního města, přináší do Chýně tedy svůj naučený městský způsob žití.

U této otázky nebyly zaznamenány přílišné rozdíly mezi odpověďmi respondentů z řad starousedlíků a odpověďmi respondentů z řad novousedlíků.

Tabulka č. 8: Důvody pro přistěhování respondentů do obce

	Počet	%
žije tu má rodina či partner	23	37,1 %
nechtěl(a) jsem bydlet přímo v Praze, ale zároveň jsem chtěl(a) bydlet v její blízkosti	20	32,3%
toužil(a) jsem po bydlení v rodinném domě	19	30,6%
dostatek prostoru	9	14,5%
jiné (dědictví, práce, ideální nemovitost a lokalizace)	8	13%
levnější pořízení vlastního bydlení ve srovnání s obcí, ve které jsem původně žil(a)	8	13%
zdravé a čisté životní prostředí	7	11,3%
pěkná krajina	6	9,7%
nechtěla jsem již déle žít v anonymním prostředí	2	3,2%
jedná se o bezpečné místo	0	0%
chtěl(a) jsem žít v anonymním prostředí	0	0%

U této otázky mohli respondenti zvolit více možností odpovědi. Téměř 40% respondentů se přistěhovalo k rodině (partnerovi). To znamená, že mnoho respondentů má obci své příbuzné. Třetina respondentů nechce bydlet přímo v Praze, zároveň jí ale chce mít nadosah a využívat služby, které nabízí. Nechtějí se tedy plně vzdát městského způsobu života. Třetina respondentů si splnila sen o vlastním rodinném domě, s čímž je i spojený dostatek prostoru, který uvedlo 14,5% respondentů jako důvod k přistěhování se do obce. Přibližně každý desátý respondent se přistěhoval kvůli levnějšímu pořízení vlastního bydlení, zdravému a čistému životnímu prostředí a pěkné krajině. Dva respondenti nechtěli již déle žít v anonymním prostředí. Dalšími důvody přistěhování se do Chýně byla práce přistěhovaného či člena jeho rodiny, dále dědictví, to že Chýně má ideální lokalizaci a mít v ní domek je ideální nemovitostí.

Z řad novousedlíků 27,8% procent respondentů uvedlo, že se do Chýně přestěhovalo kvůli tomu, že nechtěli bydlet přímo v Praze, ale zároveň chtěli bydlet v její blízkosti, u starousedlíků to bylo pouze 12,5%. Z toho je možno usuzovat, že pro novousedlíky jsou více podstatné služby, které Praha nabízí, než pro starousedlíky. U dalších možných odpovědí na tuto otázku nebyly zaznamenány přílišné rozdíly mezi tím, jak odpovídali respondenti z řad starousedlíků a jak respondenti z řad novousedlíků.

Tabulka č. 9: Uvažování o odstěhování se z Chýně

	Počet	%
ano, často	3	3,1%
ano, občas	13	13,4%
ani ne	29	29,9%
vůbec neuvažuji	52	53,6%

Valná většina obyvatel Chýně, kteří vyplnili dotazník, o odstěhování z Chýně neuvažuje. Odpověď ano, často či ano, občas volili téměř ze dvou třetin mladí respondenti kolem dvaceti let, u kterých je osamostatnění se od rodičů přirozená záležitost. Každý třetí respondent do 35 let uvažuje o odstěhování z Chýně, mladí lidé si tedy příliš silné vazby k této lokalitě nevytvořili. Předpokládá se další nárůst obyvatelstva v Chýni i v budoucích letech, další mladí lidé bez vztahu k obci, bez sociálních vazeb a lokální identity k Chýni.

Dalo by se předpokládat, že uvažovat o odstěhování budou spíše starousedlíci (kvůli obrovským změnám v obci, které je nejvíce postihly), nebylo tomu ale tak, u této otázky nebyly zaznamenány přílišné rozdíly mezi odpověďmi respondentů z řad starousedlíků a odpověďmi respondentů z řad novousedlíků.

Tabulka č. 10: Důvody, které mají vliv na to, že respondenti neuvažují o odstěhování z Chýně

	Počet	%
chyběl by mi můj dům, na který jsem zvyklý(á)	44	54,3%
mám dobré a přátelské vztahy s místními (neanonymní vztahy)	33	40,7%
nechci bydlet přímo v Praze, ale zároveň chci bydlet v její blízkosti	29	35,8%
zdravé a čisté životní prostředí	13	16%
je to bezpečné místo pro mě či pro mou rodinu	12	14,8%
nesouhlas ostatních členů rodiny nebo partnera odstěhovat se	10	12,3%
pěkná krajina	9	11,1%
líbí se mi žítí v anonymitě	2	2,5%

U této otázky bylo též možno vybrat více odpovědí. Lidé se do Chýně stěhují především kvůli vybudování si pěkného domu v blízkosti Prahy, to je logicky i důvod jejich neodstěhování se z Chýně. Téměř každý druhý respondent neuvažuje o odstěhování z Chýně též kvůli dobrým vztahům s místními, což je jistě dobré pro tvorbu sociálního kapitálu. Každý třetí respondent neuvažuje o odstěhování z Chýně, protože nechce bydlet přímo v Praze, zároveň chce ale bydlet v její blízkosti – to byl též jeden z hlavních důvodů,

proč se respondenti do obce přistěhovali. Dalšími důvody jsou zdravé a čisté životní prostředí, které má obec. Dle 14,8% procent respondentů je Chýně bezpečné místo, což by mělo předpokládat vyšší sociální kapitál. V obci, kde je vyšší bezpečnost, je i vyšší míra sociálního kapitálu. Jiným důvodem je nesouhlas ostatních členů rodiny nebo partnera se odstěhovat, což znamená upřednostnění zájmu rodiny před svým vlastním zájmem, což je jedna z forem sociálního kapitálu. Dalších 11,1% respondentů zvolilo jako důvod k neodstěhování se z Chýně pěknou krajinu, 2,5% respondentů se líbí to, že je Chýně anonymní.

U této otázky nebyly zaznamenány přílišné rozdíly mezi odpověďmi respondentů z řad starousedlíků a odpověďmi respondentů z řad novousedlíků.

Tabulka č. 11: Co se respondentům na Chýni nelíbí

	Počet	%
nelíbí se mi rozsáhlá výstavba v posledních deseti letech	38	39,2%
nelíbí se mi vztahy mezi lidmi, které zde dnes panují	35	36,1%
nelíbí se mi velký nárůst obyvatel v poslední době	28	28,9%
bojím se, že se z Chýně stane město a obec ztratí vesnický ráz	27	27,8%
Chýně je nyní velmi anonymní, ani pomalu nevím, kdo v ní bydlí	19	19,6%
jiné (nedostatečná infrastruktura a MHD, jsem zde spokojen, práce obecního úřadu, vysoký provoz, okolí obce, nedostatečná zeleň)	18	18,6%
nelíbí se mi nové služby (restaurace, hospody, obchody apod.)	2	2,1%
nelíbí se mi stále přetrvávající vesnickost obce	2	2,1%
nelíbí se mi intenzivní zemědělské hospodaření v okolí obce, které má negativní dopady i na samotné prostředí obce	0	0%

Tabulka č. 12: Co se respondentům na Chýni nelíbí – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Starousedlíci	Novousedlíci
nelíbí se mi rozsáhlá výstavba v posledních deseti letech	16,3%	29,7%
nelíbí se mi vztahy mezi lidmi, které zde dnes panují	24%	27%
nelíbí se mi velký nárůst obyvatel v poslední době	24%	8,1%
bojím se, že se z Chýně stane město a obec ztratí vesnický ráz	16,3%	27%
Chýně je nyní velmi anonymní, ani pomalu nevím, kdo v ní bydlí	16,3%	5,4%
nelíbí se mi nové služby (restaurace, hospody, obchody apod.)	1%	2,7%
nelíbí se mi stále přetrvávající vesnickost obce	1,9%	0%

I u této otázky bylo možno zvolit více odpovědí. Respondentům se nelíbí největší změny v obci, tj. velká výstavba a s tím spojený nárůst obyvatel v obci. Zřejmě díky tomuto velkému nárůstu obyvatel jsou v obci špatné vztahy. Každému třetímu respondentovi se nelíbí vztahy, které dnes v obci panují. Může to být způsobené majetkovými rozdíly mezi obyvateli nebo prostě jenom tím, že do obce přišli noví lidé, kteří se chovají jinak a kterým se ještě příliš nedůvěřuje. Obyvatelé ale chtějí lidi ze své obce znát, proto se bojí, že se z Chýně stane anonymní město.

Mnoha lidem se také nelíbí nedostatečná infrastruktura a služby, je to pro ně natolik závažný problém, že ho vypsali do kolonky jiné. Dále lidem vadí velké intervaly městské hromadné dopravy či to, že městská hromadná doprava nazajíždí až na úplný okraj Chýně a obyvatelé musí chodit daleko na zastávku. Někteří lidé jsou nespokojeni s prací obecního

úřadu, nelíbí se jim vysoký provoz v obci způsobený vysokou dojížděnkou automobily, dále se lidem nelíbí nedostatečná zeleň v obci a s tím spojené „pusté“ či průmyslové okolí obce.

Je překvapivé to, že respondenti z řad novousedlíků si více stěžovali na rozsáhlou výstavbu a měli větší strach z toho, že se z Chýně stane město a obec ztratí vesnický ráz. Jedno z možných vysvětlení je to, že starousedlíci, vzhledem ke své délce žití v obci, měli delší dobu na to se s touto „situací smířit“. Novousedlíci chtějí žít na vesnici, nechtějí žít v Praze, chtějí žít ve svém domku s dostatkem prostoru, kvůli tomu se do obce přistěhovali, proto se bojí, že o to mohou přijít velkou výstavbou v jejich obci. Respondenti z řad starousedlíků si více stěžují na anonymitu, jsou zvyklí žít více neanonymním stylem života než novousedlíci.

Celým 11 respondentům z 15, kteří uvažují o odstěhování z Chýně, se nelíbí vztahy, které mezi lidmi panují. Dalšími často jmenovanými důvody, kvůli kterým respondenti uvažují o odstěhování z Chýně, byly nárůst obyvatel, rozsáhlá výstavba a strach z toho, že se z obce stane město a obec ztratí vesnický ráz.

Tabulka č. 13: Co je podle respondentů typické pro Chýni

	Počet	%
většina služeb je daleko	31	32%
pomluvy	25	25,8%
v obci „není co dělat“		21,6%
závist druhých	14	14,4%
nově příchozí vůbec nezapadají do zavedeného života v obci	14	14,4%
vztahy mezi lidmi jsou špatné	10	10,3%
obyvatelé mají mezi sebou velmi dobré vztahy	9	9,3%
nedůvěra mezi obyvateli	9	9,3%
spolupráce	8	8,2%
je těžké navázat vztah s místními, hlavně pro nově příchozí obyvatelé	5	5,2%
neanonymita	5	5,2%
důvěra mezi obyvateli	5	5,2%
individualismus	2	2,1%
nikdo si nikoho nevšímá	1	1%
jiné (pivovar, stejné jako v jiných obcích, není těžké navázat vztah s místními, hlavně pro nově příchozí obyvatelé, není tu kostel, náplava, ošklivost vsi, v Chýni jen bydlím, vše ostatní mi zajišťuje Praha, velké změny)	12	12,4%

Těž u této otázky bylo možno zvolit více odpovědí. Podle každého třetího respondenta je většina služeb daleko (tato odpověď byla častější u novousedlíků, kteří jsou více zvyklí na dostupnost služeb z města), což je typické pro suburbanizovanou obec, jejíž obyvatelé uspokojují své potřeby ve velkých městech. S tím je spojeno i to, že v obci „není co dělat“. Tato vysoká segregace aktivit způsobuje ztrátu sociální soudržnosti. Pro obec jsou též typické pomluvy a závist, což obec řadí mezi „klasické“ vesnice, tato odpověď se také častěji vyskytovala u starousedlíků. Tato závist může být způsobena velkými rozdíly

v majetku obyvatel a s tím spojenými rozdíly mezi novou a starou zástavbou. Některé stavby jsou skutečně moderní a „honosné“, některé naopak velmi chátrající a neopravované. Dle Milana Tučka majetkové rozdíly mezi obyvateli vyvolávají nejvyšší míru napětí.¹²⁹ Závist a pomluvy způsobují konflikty.

Dle 14,4% respondentů nově příchozí vůbec nezapadají do zavedeného života v obci, tzn. že jsou zvyklí na jiný způsob života než starousedlíci. Podle odpovědí respondentů nelze určit, jestli jsou v obci spíše špatné či spíše dobré vztahy. Pomluvy a závist ukazují však spíše na špatné vztahy.

Individualismus a nevšimavost obyvatel vůči sobě navzájem, tedy znaky suburbanizace, města, nebyli respondenty téměř vůbec zmiňováni. Těžké navazování vztahů s místními, hlavně pro nově příchozí obyvatelé, individualismus, tedy znaky sociální segregace, se v obci příliš nevyskytují.

Další čtyři respondenti v kolonce jiné vypsali Pivovar, čímž chtěli naznačit, že i když budou v Chýni špatné či dobré vztahy, i když se její obyvatelé musí vyrovnávat s řadou změn, Pivovar jim tu zůstane, ten je stmeluje a je pro ně a jejich obec typický.

4.2.3 Místa setkávání

Nejvýznamnějšími místy setkávání v Chýni jsou Pivovarský dvůr, Hostinec U veselého kuchaře, park Višňovka, bowling či místní samoobluha. Všechny tyto jmenovaná místa setkávání jsou relativně nová, vystavěná právě pro rozrůstající se populaci v Chýni. Bowling je typicky městská forma zábavy.

Místa setkávání jsou veřejné prostory, kde se mohou obyvatelé pravidelně scházet, pobavit se a navzájem se poznat, navazují se zde kontakty mezi obyvateli. Vytváří se zde sounáležitost, jedna z forem sociálního kapitálu, zdroj energie využívaný k nejrůznějším

¹²⁹ TUČEK, Milan. Soudržnost v diferencující se společnosti. Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2008

účelům. Podle kvality a četnosti návštěv míst setkávání dochází k ekonomickému, sociálnímu i kulturnímu rozvoji obce

Tabulka č. 14: Četnost návštěv míst setkávání:

	Minimálně 1x týdně	Maximálně 1-2x týdně	Maximálně 1-2x měsíčně	Maximálně 1x za čtvrt roku	Méněkrát než 1x za čtvrt roku	Nikdy
Pivovarský dvůr	2,2%	1,1%	12%	17,4%	35,9%	31,5%
Hostinec U veselého kuchaře	4,3%	2,1%	7,4%	8,5%	23,4%	54,3%
Park Višňovka	18,7%	7,7%	26,4%	13,2%	9,9%	24,2%
Bowling	7,5%	5,4%	15,1%	6,5%	15,1%	50,5%
Místní samoobsluha	46,8%	24,5%	14,9%	2,1%	5,3%	6,4%

Pivovarský dvůr je sice typický pro Chýni, respondenti jsou na něj hrdí, sami ho ale příliš nenavštěvují, navštěvují ho spíše „mimochýnští“. Hostinec U veselého kuchaře a vedle něj situovaný bowling lidé také příliš nenavštěvují. To, že hopoda je centrem vesnického života v této obci tedy neplatí.

Bowling má oproti Hospodě u Kuchaře větší návštěvnost, protože ho navštěvují především mladí respondenti, kteří mají více času. Četně navštěvovaný je park Višňovka, oblíbený místními obyvateli jako místo relaxace a odpočinku, je navštěvován hlavně maminkami s dětmi. Místní samoobluha má četnou návštěvnost, protože je to jediný obchod s potravinami v Chýni.

U této otázky nebyly zaznamenány přílišné rozdíly mezi odpověďmi respondentů z řad starousedlíků a odpověďmi respondentů z řad novousedlíků.

Nyní budou shrnuty tabulky číslo 15-24 z přílohy. Z šetření plyne, že respondenti si o své obci příliš nepovídají. Když už nějaké informace o obci zjišťují, tak je zjišťují především v Hostinci U veselého kuchaře, na bowlingu, případně v místní samoobsluze.

Lidé se na těchto místech (kromě místní samoosbluhy) setkávají především kvůli přátelům a známým, jídlu a pití, případně kvůli sportu či vycházce. Tito přátelé a známí jim poskytují informace, které mohou využít někde jinde pro svůj prospěch, což je další forma sociálního kapitálu. Tyto kontakty snižují náklady na vyhledávání těchto informací. Tyto informace jsou ale využívány spíše mimo obec, protože jak už bylo řečeno, o obci se „chýnští“ příliš nebaví, což brzdí rozvoj obce.

U této otázky nebyly zaznamenány přílišné rozdíly mezi odpověďmi respondentů z řad starousedlíků a odpověďmi respondentů z řad novousedlíků.

4.2.4 Společenské akce

Společenské akce v Chýni jsou pravidelná setkání občanů při příležitosti oslav nějakého svátku, případně sraz občanů za jiným účelem, například sportem (fotbal, tenis, nohejbal, volejbal). Společenské akce mají podobnou funkci jako místa setkávání, s tím rozdílem, že u společenských akcí dochází k setkání občanů pouze jednou do roka, u sportovních utkání několikrát do roka, zato s četnější účastí místních než na místech setkávání.

Nejčastěji navštěvovanými společenskými akcemi v Chýni jsou Pálení čarodějnic, Hasičská zábava, Májová zábava a Sportovní utkání.

Tyto společenské akce připravují především sami obyvatelé Chýně, je nutná jejich vzájemná spolupráce a výpomoc. Tím, že dochází k iniciativě samotných obyvatel, dochází též k rozvoji obce.

Tabulka č. 15: Četnost návštěv společenských akcí

	Vždy, když to okolnosti umožní	Většinou ano, když to okolnosti umožní	Většinou ne	Nikdy
Pálení čarodějnic	14,4%	15,5%	25,8%	44,3%
Hasičská zábava	8,2%	17,5%	19,6%	54,6%
Májová zábava	16,5%	26,8%	20,6%	36,1%
Sportovní utkání	7,3%	15,6%	28,1%	49%

Společenské akce v Chýni navštěvuje zhruba každý třetí člověk z těch, kteří odpověděli na distribuovaný dotazník. Nejnavštěvovanější společenskou akcí v Chýni je Májová zábava, kterou navštěvuje skoro každý druhý respondent.

U této otázky nebyly zaznamenány přílišné rozdíly mezi odpověďmi respondentů z řad starousedlíků a odpověďmi respondentů z řad novousedlíků.

Nyní budou shrnuty tabulky číslo 26-33 z přílohy. Respondenti necítí nějakou zvláštní „povinnost“ na společenské akce chodit, je to pro ně především rozptýlení, zábava. Téměř každý druhý respondent chodí na společenské akce kvůli tomu, že se tam setká se svými známými, což je jistě dobré pro tvorbu sociálního kapitálu. Za tradici je považována Májová zábava, Pálení čarodějnic a Hasičská zábava. Sportovní utkání je novější společenská akce, která ještě nemá takovou tradici, přesto jsou z ní místní nadšeni a podílení se na její organizaci. I přes velké změny, kterými si obec prošla a prochází, lidé stále vymýšlejí nové a nové aktivity, tak jako je tomu například právě u těchto Sportovních utkání. Právě tak vzniká důvěrná autorita, která se nevynucuje zvnějšku, ale vzniká zevnitř iniciativou obyvatel. Podílení se na organizaci s sebou též přináší určitou prestiž.

U této otázky nebyly zaznamenány přílišné rozdíly mezi odpověďmi respondentů z řad starousedlíků a odpověďmi respondentů z řad novousedlíků.

4.2.5 Obecní záležitosti

Další formou sociálního kapitálu je poslušnost vůči uznávané autoritě. To znamená, jak moc obyvatelé obecní zastupitelstvo respektují, jestli považují za důležité chodit k volbám či nikoliv. Podle toho, jak moc se lidé zajímají a účastní obecních záležitostí ve své obci, dochází k rozvoji v obci.

Tabulka č. 16: Volební účast do obecního zastupitelstva obce Chýně

	Počet	%
vždy	45	46,9%
většinou ano	18	18,8%
většinou ne	9	9,4%
nikdy	24	25%

Polovina respondentů chodí k volbám vždy, většinou ano 18,8%, většinou ne 9,4%, nikdy 25%. Je to celkem vysoká účast vzhledem k tomu, že se jedná o volby do obecního zastupitelstva, které celorepublikově nemají příliš vysokou účast. Dalo by se tedy říci, že obyvatelé Chýně politická situace v jejich obci zajímá.

U této otázky nebyly zaznamenány přílišné rozdíly mezi odpověďmi respondentů z řad starousedlíků a odpověďmi respondentů z řad novousedlíků.

Tabulka č. 17: Podíl respondentů na rozvoji obce

	Počet	%
pořádám společenské akce	15	15,6%
angažuji se v obecním zastupitelstvu	3	3,1%
navštěvuji zasedání zastupitelstva	21	21,9%
nepodílím se vůbec	57	59,4%

Tabulka č. 18: Podíl respondentů na rozvoji obce – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Starousedlíci	Novousedlíci
pořádám společenské akce	14,1%	18,8%
angažuji se v obecním zastupitelstvu	4,7%	0%
navštěvuji zasedání zastupitelstva	26,6%	12,5%
nepodílím se vůbec	54,7%	68,8%

U této otázky bylo možno zvolit více odpovědí. Každý pátý respondent navštěvuje zasedání obce, každý šestý respondent pořádá společenské akce, což je pro rozvoj obce jistě velmi dobré. Je ale také pravděpodobné, že se výzkumu zúčastnili právě ti obyvatelé, kterým není situace v obci lhostejná a chtějí se podílet na rozvoji obce.

Starousedlíci se více podílejí na rozvoji obce - 26,6% starousedlíků a 12,5% novousedlíků navštěvuje zasedání obce, 54,7% starousedlíků a 68,8% novousedlíků se vůbec nepodílí na rozvoji obce, 18,8% novousedlíků pořádá společenské akce v Chýni, což ukazuje na určitou angažovanost novousedlíků v dění obce.

Tabulka č. 19: Kdo se dle vašeho názoru podílí více na rozvoji obce?

	Počet	%
novousedlíci (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýně až po roce 2002)	8	8,9%
starousedlíci (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýně již před rokem 2002)	19	21,1%
novousedlíci a starousedlíci asi tak rovným dílem	63	70%

Tabulka č. 20: Kdo se dle vašeho názoru podílí více na rozvoji obce? – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Starousedlíci	Novousedlíci
Novousedlíci (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýně až po roce 2002)	10%	6,7%
Starousedlíci (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýně již před rokem 2002)	26,7%	10%
Novousedlíci a starousedlíci asi tak rovným dílem	63,3%	83,3%

Podle 70% respondentů se novousedlíci a starousedlíci podílejí na rozvoji obce asi tak rovným dílem. Dle 21,1% respondentů se na rozvoji více podílejí starousedlíci, kteří žijí v obci déle a obec lépe znají. Podle 8,9% respondentů se na rozvoji více podílejí novousedlíci se svými novými podniky. Starousedlíci jmenovali více sami sebe jako ty, kdo se více podílejí na rozvoji obce.

4.2.6 Vzájemné vztahy mezi obyvateli Chýně

Tabulka č. 21: V Chýni si připadám, jak kdybych žil(a):

	Počet	%
ve městě	0	0%
na vesnici	50	52,6%
v „polo-městě“, v „polovesnici“	45	47,4%

Ve srovnání s minulým bydlištěm či ve srovnání s Chýní z minulých let, polovina respondentů zhodnotila, že jim život v Chýni připadá jako život na vesnici, další polovině připadá život v Chýni jako život v „poloměstě“, „polovesnici“. Toto „polo-město“, „polo-vesnice“ má znaky vesnice i satelitního městečka, též znaky nepřímé suburbanizace. Nastává zde tedy sklon k městským sítím.

U této otázky nebyly zaznamenány přílišné rozdíly mezi odpověďmi respondentů z řad starousedlíků a odpověďmi respondentů z řad novousedlíků.

Tabulka č. 22: Většinu svého volného času trávím:

	Počet	%
mimo Chýni	17	18,3%
v Chýni	76	81,7%

Tabulka č. 23: Většinu svého volného času trávím – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Starousedlíci	Novousedlíci
mimo Chýni	10,9%	34,5%
v Chýni	89,1%	65,5%

Každý pátý respondent tráví svůj volný čas mimo Chýni. Tato sociální segregace aktivit a vysoká mobilita jsou překážkami pospolitosti a sociální soudržnosti. Vzhledem k tomu, že je jedná o každého pátého člověka, neměla by být pospolitost a soudržnost chýňských obyvatel příliš negativně ovlivněna.

Většinu svého volného času tráví mimo Chýni 34,5% novousedlíků z řad respondentů narozdíl od pouhých 10,9% starousedlíků z řad respondentů.

Tabulka č. 24: Jakým způsobem nejčastěji trávíte svůj volný čas v Chýni?

	Počet	%
sám (sama) či se svou rodinou v mém domě	69	54,8%
v mém domě s přáteli z Chýně	17	13,5%
u přátel z Chýně u nich doma	17	13,5%
s přáteli z Chýně na nějakém veřejném místě (např. hospoda, pivovar, bowling, park, apod.)	23	18,3%

U této otázky bylo též možno zakroužkovat více správných možností. Mnoho respondentů netráví svůj volný čas převážně sami či se svou rodinou doma. Což je dobrým ukazatelem toho, že se obyvatelé Chýně navštěvují, přáteli a chodí na veřejná místa, což napomáhá sociální soudržnosti a posléze identitě k lokalitě Chýně.

U této otázky nebyly zaznamenány přílišné rozdíly mezi odpověďmi respondentů z řad starousedlíků a odpověďmi respondentů z řad novousedlíků.

Tabulka č. 25: Nejvíce přátel mám:

	Počet	%
mimo Chýni	58	65,2%
v Chýni	31	34,8%

Tabulka č. 26: Nejvíce přátel mám – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků:

	Starousedlíci	Novousedlíci
mimo Chýni	58,3%	79,3%
v Chýni	41,7%	20,7%

Celých 34,8% respondentů má nejvíce přátel v Chýni, což je vysoké číslo, vzhledem k tomu, že Chýně má pouze 1930 obyvatel. To znamená, že vazby mezi obyvateli jsou vysoké, to i navzdory velkému počtu nově přistěhovaných obyvatel. Tyto vazby obyvatelé využívají ve svůj vlastní prospěch.

Novousedlíci jsou v obci krátce, nemají tedy mezi místními ještě tolik přátel narozdíl od starousedlíků. Téměř polovina starousedlíků má nejvíce přátel v Chýni, což ukazuje na silné vazby mezi starousedlíky.

Tabulka č. 27: V Chýni mám nejvíce přátel:

	Počet	%
mezi starousedlíky (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýně již před rokem 2002)	52	57,8%
mezi novousedlíky (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýně až po roce 2002)	9	10%
mezi starousedlíky a novousedlíky asi tak půl na půl	29	32,2%

Tabulka č. 28: V Chýni mám nejvíce přátel – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků:

	Starousedlíci	Novousedlíci
mezi starousedlíky (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýně již před rokem 2002)	71%	28,6%
mezi novousedlíky (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýně až po roce 2002)	1,6%	28,6%
mezi starousedlíky a novousedlíky asi tak půl na půl	27,4%	42,9%

Většina respondentů má nejvíce přátel mezi starousedlíky (57,8%), kteří v obci žijí déle než novousedlíci a mají silnější vazby přátelství než novousedlíci.

Je zajímavé to, že 28,6% novousedlíků má nejvíce přátel mezi starousedlíky a 28,6% novousedlíků má nejlepší přátele mezi novousedlíky. Starousedlíci ale tvrdí zcela něco jiného. Celých 71% procent starousedlíků má nejvíce přátel mezi starousedlíky, pouze 1,6% starousedlíků má nejvíce přátel mezi novousedlíky. Neplatí tedy to, že by se novousedlíci nejprve přáteli mezi sebou a pak až později se starousedlíky. Přáteli se se všemi občany Chýně. O starousedlících se dá říci, že si „střeží“ svojí „starousedleckou komunitu.“

Tabulka č. 29: Intenzita vazeb mezi respondentem a jeho sousedy, starousedlíky a novousedlíky

	Si vzájemně vypomáháme při různých příležitostech	Se zastavím na kus řeči	Chodíme k sobě na návštěvy	Jsme velmi dobřími přáteli
se svými sousedy	24,4%	55,1%	7,7%	12,8%
se starousedlíky(myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýně již před rokem 2002)	16,3%	45%	10%	28,8%
s novousedlíky (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýně až po roce 2002)	10,2%	62,7%	20,3%	6,8%

Zhruba 25% respondentů si se svými sousedy vypomáhá při různých příležitostech, funguje tu tedy forma sociální kapitálu – plnění závazků. 55,1% respondentů se se svými sousedy zastaví na kus řeči, což jsou spíše slabé vazby sociálních sítí, které jsou typické spíše pro město. Zhruba 8% respondentů se se svými sousedy navštěvují, 12,8% respondentů má mezi svými sousedy velmi dobré přátele, což jsou jistě silné vazby sociálních sítí. Celkově by se dalo říci, že respondenti spíše znají své sousedy, což je typické pro vesnici, ne pro město. Téměř každý třetí respondent má velmi dobré přátele mezi starousedlíky, což ukazuje na velmi silné vazby mezi starousedlíky.

Celých 68,2% novousedlíků se se starousedlíky spíše zastaví jen na kus řeči, kdyžto 37,9% starousedlíků jsou dokonce velmi dobřími přáteli.

Tabulka č. 30: Důvěřujete:

	Určitě ano	Spíše ano	Ani ano, ani ne	Spíše ne	Určitě ne
sousedům	37,8%	39%	19,5%	2,4%	1,2%
starousedlíkům (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýně již před rokem 2002)	23%	46%	30%	1,1%	0%
novousedlíkům (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýně až po roce 2002)	6,5%	35,1%	44,2%	11,7%	2,6%
místní samosprávě	5,6%	19,4%	45,8%	19,4%	9,7%

Důvěra jsou sociální vztahy, které přispívají k pochopení sociálního dění (aktivit) určité oblasti. Důvěra je nutná ke kooperaci a naopak, bez kooperace není možná důvěra.¹³⁰ Míra důvěry k lidem a k institucím se nepochybně promítá do utváření a vnímání místního společenství.¹³¹ Důvěra podněcuje silné vazby sociálních sítí.

Valná většina respondentů svým sousedům důvěřuje, valná většina respondentů též důvěřuje i starousedlíkům. Novousedlíkům důvěřují respondenti již méně, je to dáno určitou „nevyvinutostí“ sociálních vazeb. Nejméně respondenti věří místní správě, což dává za pravdu i výzkumu Milana Tučka z roku 2008, že lidé věří daleko více svým sousedům než místní správě.¹³²

Svým sousedům důvěřují starousedlíci i novousedlíci zhruba stejně. Starousedlíci mají mezi sebou vysokou míru důvěry, novousedlíci starousedlíkům také věří. Novousedlíci si spolu navzájem také spíše důvěřují, kdyžto starousedlíci volili nejčastěji možnost ani ano,

¹³⁰ KELLER, Jan. Nejistota a důvěra aneb k čemu je modernitě dobrá tradice. Sociologické nakladatelství, 2009, str. 112

¹³¹ TUČEK, Milan. Soudržnost v diferencující se společnosti. Sociologický ústav Akademi věd České republiky, 2008 str. 114

¹³² Tamtéž, str. 129

ani ne při otázce, jestli důvěřují novousedlíkům. Místní samosprávě důvěřují novousedlíci i starousedlíci zhruba stejně.

Tabulka č. 31: Tvrzení o lidech žijících v Chýni

	Určitě ano	Spíše ano	Ani ano, ani ne	Spíše ne	Určitě ne
lidé v Chýni si vzájemně pomáhají	13,8%	52,9%	19,5%	12,6%	1,1%
lidé v Chýni se často scházejí a navzájem navštěvují	9,5%	50%	33,3%	4,8%	2,4%
lidé v Chýni se zajímají o veřejné věci	14,3%	42,9%	27,4%	14,3%	1,2%

U této otázky byli respondenti opatrní a volili spíše střed této škály, tedy odpověď spíše ano či ani ano, ani ne. Dle respondentů si lidé v Chýni vzájemně spíše pomáhají, často scházejí, navštěvují a zajímají se o veřejné věci.

U této otázky nebyly zaznamenány přílišné rozdíly mezi odpověďmi respondentů z řad starousedlíků a odpověďmi respondentů z řad novousedlíků.

5 Výsledky a diskuse

Nyní bude shrnut výzkum sociálního kapitálu v obci Chýně. Výzkum byl rozdělen do šesti částí. Charakteristika souboru dotázaných, vztah obyvatel k Chýni, místa setkávání, společenské akce, obecní záležitosti a vzájemné vztahy mezi obyvateli Chýně.

Výzkumu se zúčastnili rovnoměrně starousedlíci v obci narození, starousedlíci, kteří se stali obyvateli obce před rokem 2002 a novousedlíci, kteří se stali obyvateli obce po roce 2002. Ze starousedlíků se nejvíce zúčastnili výzkumu obyvatelé nad 50 let, z novousedlíků obyvatelé do 35 let. Výzkumu se více zúčastnily ženy než muži. Do suburbanizovaných obcí se stěhují především vzdělaní lidé, což dokazuje vyšší vzdělání novousedlíků.

Polovina obyvatel byla ochotna časově náročný dotazník vyplnit, což poukazuje na to, že se lidé chtějí o své obci bavit, jejich obec je zajímavá. Lidé cítili zřejmě jakousi „povinnost“ dotazník zodpovědět, cítí sounáležitost s obcí. Ve městě ani na „klasické vesnici“ by takový zájem o vyplnění dotazníku zřejmě nebyl. Lidé zde tedy nejsou schováni za „vysokými zdmi“, jak tvrdí Lukáš Urban ve své knize Sociologie trochu jinak.¹³³

Významným ukazatelem vztahu obyvatel k obci je to, jestli obyvatelé chtějí v obci zůstat či nikoliv. U těch, kteří se plánují odstěhovat nebo o tom uvažují, se nepředpokládají silné vazby k lokalitě a k místním obyvatelům, tito lidé se nebudou angažovat v rozvoji obce, sociální kapitál se v obci nebude rozvíjet. Čím častěji se obyvatelstvo v obci bude obměňovat, tím hůře se bude vytvářet sociální kapitál v obci, vazby mezi obyvateli. K této obměně nedochází pouze jen vystěhováním z obce, ale též přistěhováním se do obce. Vzhledem k tomu, že obec Chýně patří mezi deset obcí v České republice s nejvyšší intenzitou výstavby v letech 1997-2006, s tím je spojený nárůst obyvatel v letech 2000-2011 více jak trojnásobně, hrozí zde velké riziko ztráty množství sociálního kapitálu mezi obyvateli.

¹³³ URBAN, Lukáš. Sociologie trochu jinak. Grada Publishing, 201, str 227

Dalo by se předpokládat, že z obce budou chtít odejít ti, kteří zažili v obci nejvíce změn, obec se jim doslova za posledních dvacet let „změnila před očima“. Není tomu ale tak, starousedlíci uvažují o odstěhování ve stejné míře jako novousedlíci. Každý pátý respondent uvažuje o odstěhování z obce, důvody jeho odchodu by byly právě výše jmenované velké změny jako je rozsáhlá výstavba, nárůst obyvatel, vytrácející se vesnickost obce a špatné vztahy mezi obyvateli, které jsou přirozeným jevem tak velkých změn. Existuje tedy skupina obyvatel, která se plánuje z obce odstěhovat. Na druhou stranu lze předpokládat, že řada obyvatel se též v budoucích letech plánuje do obce nastěhovat, vystavují se stále nové a nové domy, v dnešní době též i moderní bytovky, nový trend ve výstavbě v suburbanizovaných obcích. Typ výstavby, který je na okraji Prahy, se nyní též vyskytuje už i v suburbanizovaných obcích.

Je zde tedy znatelná nestálost či nezralost vazeb velké části obyvatelstva. Sociální kapitál v obci „zachraňuje“ pevné jádro dlouhotrvajících, velmi úzkých vazeb starousedlíků. Na toto jádro se napojují novousedlíci, kteří začínají patřit do obce a začínají se zde cítit „jako doma“.

O odstěhování z Chýně uvažují ze dvou třetin mladí respondenti kolem dvaceti let, u kterých je osamostatnění se od rodičů přirozenou záležitostí. Každý třetí respondent do 35 let uvažuje o odstěhování z Chýně, což není dobré pro tvorbu sociálního kapitálu mezi mladými lidmi. Do suburbanizovaných obcí se stěhují především mladí lidé, mladí lidé také ale nejčastěji o odstěhování se z Chýně uvažují. Vzniká tedy otázka ohledně dalšího rozvoje obce, když mladí lidé chtějí z obce odejít.

Téměř 75% respondentů se přistěhovalo do obce z města (50% z hlavního města Prahy), přináší tedy do obce naučený městský způsob žití, jsou zvyklí na dobrou dostupnost a pestrost služeb, toto jim v obci nyní chybí, za službami musí nyní dojíždět. Musí dojíždět též za prací a do škol. Tato vysoká segregace aktivit způsobuje ztrátu sociální soudržnosti mezi obyvateli. Žijí teď ale v rodinném domku s dostatkem prostoru v pěkné lokalitě, což před snadnou dostupností služeb upřednostňují. Lidé se bojí, že se z „vesnické“ Chýně stane město, tedy to, před čím „utekli“, bojí se toho, že ztratí dostatek prostoru a pěknou

lokalitu se zdravým životním prostředím. Starousedlíkům se v dnešní době nelíbí anonymita v obci, která ohrožuje úzké sociální vazby, které doposud mezi starousedlíky v obci panovaly. Stále se v obci ale udržují neanomní vztahy v podobě pomluv a s tím spojenou závistí, což je negativní jev, na druhou stranu též pozitivní jev v tom smyslu, že se o obyvatelích mluví, nedochází tedy k tomu, že si nikdo nikoho nevšímá, což by byl ještě zřejmě horší sociální jev.

Téměř 90% respondentů se přistěhovalo z obce, která leží do 60 kilometrů od Chýně, styl života v Chýni a v obci, ze které se přestěhovali, by tedy neměl být z tohoto pohledu tak odlišný.

Každý druhý respondent neuvažuje o odstěhování z Chýně kvůli dobrým vztahům k místním lidem, sociální sítě jsou v Chýně navdory velkým změnám čtené. Mnoho respondentů tráví většinu volného času s přáteli u sebe doma nebo u nich doma. Spoustu času též tráví na veřejných místech, hlavně v parku Višňovka. Pivovarský dvůr, Hostinec U veselého kuchaře a bowling nenavštěvuje příliš mnoho obyvatel. Bowling je navštěvován především mladými obyvateli. O své obci se „chýnští“ příliš nebaví, což brzdí rozvoj obce. Když už se nějaké informace o obci probírají, probírají se hlavně v Hostinci U veselého kuchaře a na bowlingu.

Společenské akce v Chýni navštěvuje každý třetí z dotazovaných, nejnavštěvovanější společenskou akcí je Májová zábava, kterou navštěvuje každý druhý obyvatel. Novousedlíci se zapojují do dění obce tím, že vymýšlejí sportovní společenské akce.

V Chýni je celkem vysoká účast u voleb do obecního zastupitelstva. Každý pátý z dotazovaných navštěvuje zasedání obce, každý šestý respondent pořádá či pomáhá při přípravách společenských akcí v Chýni. Starousedlíci se více podílejí na rozvoji obce, ale novousedlíci se též snaží zapojovat. Podle 70% respondentů se starousedlíci a novousedlíci podílejí na rozvoji rovným dílem, podle 21% respondentů se na rozvoji více podílejí starousedlíci než novousedlíci.

Dle poloviny respondentů je Chýně vesnice, dle další poloviny je to „polo-město, polovesnice“, tedy mající znaky obého, jak vesnice, tak města.

Téměř 35% respondentů (41,7% starousedlíků; 20,7% novousedlíků) má nejvíce přátel v Chýni, vazby mezi obyvateli jsou tedy vysoké i navzdory velkému počtu nově přistěhovaných obyvatel. Každý třetí starousedlík z řad respondentů má dokonce velmi dobré přátele mezi starousedlíky, což znovu ukazuje na silné vazby mezi starousedlíky. Téměř 70% starousedlíků se zastaví s novousedlíky na kus řeči, což poukazuje na určitou snahu na obou stranách o bližší sociální vazby.

Každý třetí novousedlík, který byl v souboru dotazovaných, tráví většinu svého volného času mimo Chýni, dochází zde ke ztrátě sociální soudržnosti, což se negativně projeví též na sociálním kapitálu v obci. Starousedlíci se budou ztěžít přátelit a důvěřovat někomu, koho vlastně ani neznají a kdo tráví tak málo času v jejich obci. Často ani nevědí, že dotyčný v obci bydlí. U starousedlíků, kteří odpověděli na dotazník, tráví většinu svého volného času mimo Chýni jen každý desátý. Jak už bylo řečeno výše, starousedlíci tvoří základ sociálního kapitálu v obci a je na samotných novousedlících, jestli se k tomuto „základu připojí“ a na starousedlících, jestli je do své komunity přijmou. Je potřeba snaha na obou stranách. Pozitivní je to, že se novousedlíci snaží o navázání dobrých vztahů s místními, měli by se ale více snažit trávit svůj volný čas ve své obci (k čemuž by mohly pomoci nové služby, spolky, místa setkávání a společenské akce v obci). Starousedlíci by zase měli přestat brát novousedlíky jako „náplavu“, ale jako někoho, kdo chce žít podobným stylem života jako oni. Starousedlíci si stěžují na „novousedlíky-měšťany“, přitom novousedlíci nechtějí být „měšťany“, proto do obce přišli, paradoxně jimi ale zůstanou, pokud je starousedlíci mezi sebe nepřijmou. Pokud je nepřijmou mezi sebe, budou se lidé, hlavně mladí lidé, z obce odstěhovávat a budou přicházet noví a noví, což bude pro sociální kapitál obce ještě problematičtější.

Potenciál sociálního kapitálu navzdory velkým změnám je v obci nyní dobrý. Obci by prospělo „klidnější období“ v podobě ne tak četné výstavby a nárůstu počtu obyvatel.

6 Závěr

Tato práce se zabývala výzkumem sociálního kapitálu v obci Chýně, v obci s nejvyšší intenzitou výstavby v letech 1997-2006 a s trojnásobným růstem obyvatel mezi roky 2000-2011. Lidé toužili po vlastním domku s dostatkem prostoru v pěkné lokalitě se zdravým životním prostředím. Nyní se bojí, že kvůli dalším a dalším výstavbám v obci o toto mohou přijít. Obec tímto ztrácí svoji vesnickost a mezi mnoha obyvateli díky těmto velkým změnám panují špatné vztahy. Toto jsou důvody, proč každý pátý respondent uvažuje o odstěhování z obce. Každý třetí respondent do 35 let uvažuje o odstěhování z Chýně, což není dobré pro tvorbu sociálního kapitálu mezi mladými lidmi. Do suburbanizovaných obcí se stěhují především mladí lidé, mladí lidé také ale nejčastěji o odstěhování se z Chýně uvažují. Vzniká tedy otázka ohledně dalšího rozvoje obce, když mladí lidé chtějí z obce odejít.

Lze předpokládat nejenom vystěhování řady obyvatel z obce, ale též další velký počet obyvatel, kteří se do obce ještě přistěhují. Je zde tedy znatelná nestálost či nezralost vazeb velké části obyvatelstva. Sociální kapitál v obci „zachraňuje“ pevné jádro dlouhotrvajících, velmi úzkých vazeb starousedlíků, kterými neotřáslly ani velké změny v obci. Novousedlíci chtějí být též zapojeni do sítí formujících tento kapitál, starousedlíci je však považují za „městskou náplavu“, která tráví většinu volného času mimo obec, která přináší do obce „anonymitu“ a jen pomalu je přijímají do své komunity. Novousedlíci by se tedy měli snažit trávit svůj volný čas ve své obci (k čemuž by mohly pomoci nové služby, spolky, místa setkávání a společenské akce v obci, na jejichž nedostatek si novousedlíci z řad respondentů stěžují nejvíce). Starousedlíci by zase měli přestat brát novousedlíky jako „náplavu“, ale jako někoho, kdo chce žít podobným stylem života jako oni. Starousedlíci si stěžují na „novousedlíky-měšťany“, přitom novousedlíci nechtějí být „měšťany“, proto do obce přišli, paradoxně jimi ale zůstanou, pokud je starousedlíci mezi sebe nepřijmou. Pokud je nepřijmou mezi sebe, budou se lidé, hlavně mladí lidé, z obce odstěhovávat a budou přicházet noví a noví, což bude pro sociální kapitál obce ještě problematictější.

Výzkum ukázal, že potenciál sociálního kapitálu je navzdory velkým změnám v obci nyní dobrý.

V případě, kdy novousedlíci přesvědčí starousedlíky o svém skutečném zájmu o obec, mají starousedlíci i novousedlíci šanci na rozvoj společného sociálního kapitálu, jehož důsledkem je kvalitní rozvoj obce.

7 Seznam použitých zdrojů

- BAUMAN, Zygmunt. Myslet sociologicky. 1.vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 1996, 233 s. ISBN 80-85850-14-1
- BLAŽEK, Bohuslav. Venkov, města, média. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 1998, 362 s. ISBN 80-85850-59-1
- BLAŽEK J., UHLÍŘ D. Teorie regionálního rozvoje (nástin, kritika, klasifikace). 1.vydání Praha: Karolinum, 2002, 211 s. ISBN 80-246-0384-5
- GIDDENS, Anthony. Sociology. 1. vydání. Cambridge: Polity Press, 1989, 815 s. ISBN 0745605451
- HORSKÁ Pavla, MAUR Eduard, MUSIL Jiří. Zrod velkoměsta – Urbanizace českých zemí a Evropa. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Paseka, 2002, 352 s. ISBN 80-7185-409-3
- HUBÍK, Stanislav. Sociální konstrukce regionu. 1. vydání. Brno: Nakladatelství MSD, 2006, 102 s. ISBN 80-86633-73-X
- JANDOUREK, Jan. Průvodce sociologií. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2008, 208 s. ISBN 978-80-247-2397-6
- JANDOUREK, Jan. Sociologický slovník. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Portál, 2001, 285 s. ISBN 80-7178-535-0
- KELLER, Jan. Nejistota a důvěra aneb k čemu je modernitě dobrá tradice. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 2009, 173 s. ISBN 978-80-7419-002-5
- KOTTAK, Conrad Phillip. Anthropology (The Exploration of Human Diversity). 5. vydání. New York: McGraw-Hill, Inc., 1991, 26 s. ISBN 0-07-035616-5
- KUBÁTOVÁ, Helena. Sociologie životního způsobu. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2010, 272 s. ISBN 978-80-247-2456-0
- OUŘEDNÍČEK, Martin a kolektiv. Suburbanizace.cz. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Přírodovědecká fakulta, 2008, 96 s. ISBN 978-80-86561-72-1
- PETRUSEK, Miloslav a kolektiv. Velký sociologický slovník. 1. vydání. Praha: Karolinum, 1996, 747 s. ISBN 80-7184-164-1
- PUTNAM, Robert. Making Democracy Work: Civic Tradition in Modern Italy. 3. vydání. Princeton: Princeton University Press., 1993, 258 s. ISBN 1-400809-789

SÝKORA, Luděk. Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. 1. vydání. Praha: Ústav pro ekopolitiku, 2002, 191 s. ISBN 80-901914-9-5

ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. Suburbanizace – hrozba fungování malých měst. 1. vydání. Hradec Králové: Civitas per Populi, 2007, 234 s. ISBN 978-80-903813-3-9

TUČEK, Milan. Soudržnost v diferencující se společnosti. 1. vydání. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2008, 245 s. ISBN 978-80-7330-145-3

URBAN, Lukáš. Sociologie trochu jinak. 2. vydání. Praha: Grada Publishing, 2011, 271 s. ISBN 978-80-247-3562-7

KUČEROVÁ, Eva. Romové v české společnosti se zvláštním zřetelem k venkovské společnosti. Praha: PEF ČZU, 1998, 86 s. Diplomová práce.

Český statistický úřad [online]. c2011 [cit2011-09-20]. Dostupný z www: <www.czso.cz>

Oficiální stránky obce Chýně [online]. c2012 [cit.2012-10-12]. Dostupný z www: <http://www.chyne.cz/ou/index.php/titulnistrana/>

8 Přílohy

Tabulka č. 1: Agregovaný věk respondentů – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

Věk	Starousedlíci	Novousedlíci
do 35 let	27,7%	50%
35-50 let	21,5%	34,4%
nad 50 let	50,8%	15,6%

Tabulka č. 2: Pohlaví respondentů – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

Pohlaví	Starousedlíci	Novousedlíci
muži	43,1%	34,4%
ženy	56,9%	65,6%

Tabulka č. 3: Respondenti podle vzdělání – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

Vzdělání	Starousedlíci	Novousedlíci
základní	16,9%	12,5%
středoškolské bez maturity	30,8%	12,5%
středoškolské s maturitou	35,4%	53,1%
vyšší odborné	3,1%	9,4%
vysokoškolské	13,8%	12,5%

Tabulka č. 4: Zastoupení starousedlíků a novousedlíků ve výzkumu

Starousedlík/Novousedlík	Počet	%
starousedlík, žije v obci od narození	35	36,1
starousedlík (přestěhoval(a) se do obce před rokem 2002)	30	30,9
novousedlík (přestěhoval(a) se do obce po roce 2002)	32	32,9

Tabulka č. 5: Počet kilometrů mezi Chýní a obcí, z které se do Chýně respondenti přistěhovali

Počet kilometrů	Počet respondentů	%
≤60	52	89,7
>60	6	10,3

Tabulka č. 6 Počet kilometrů mezi Chýní a obcí, z které se do Chýně respondenti přistěhovali – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

Počet kilometrů	Starousedlíci	Novousedlíci
≤60	85,7%	93,3%
>60	14,3%	6,7%

Tabulka č. 7: Počet obyvatel obce, z které se respondenti odstěhovali do Chýně

Velikost lokality	Počet	%
do 2000 obyvatel	14	26,4
nad 2000 obyvatel	13	24,5
Praha	26	49,1

Tabulka č. 8: Počet obyvatel obce, z které se respondenti odstěhovali do Chýně – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

Velikost lokality	Starousedlíci	Novousedlíci
do 2000 obyvatel	28%	25%
nad 2000 obyvatel	20%	28,6%
Praha	52%	46,4%

Tabulka č. 9: Důvody pro přistěhování respondentů do obce

žije tu má rodina či partner	37,1 %
nechtěl(a) jsem bydlet přímo v Praze, ale zároveň jsem chtěl(a) bydlet v její blízkosti	32,3%
toužil(a) jsem po bydlení v rodinném domě	30,6%
dostatek prostoru	14,5%
jiné (dědictví, práce, ideální nemovitost a lokalizace)	13%
levnější pořízení vlastního bydlení ve srovnání s obcí, ve které jsem původně žil(a)	12,9%
zdravé a čisté životní prostředí	11,3%
pěkná krajina	9,7%
nechtěla jsem již déle žít v anonymním prostředí	3,2%
jedná se o bezpečné místo	0%
chtěl(a) jsem žít v anonymním prostředí	0%

Tabulka č. 10: Uvažování o odstěhování se z Chýně – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Starousedlíci	Novousedlíci
ano, často	1,5%	6,3%
ano, občas	13,8%	12,5%
ani ne	32,3%	25%
vůbec neuvažuji	52,3%	56,3%

Tabulka č. 11: Důvody, které mají vliv na to, že respondenti neuvažují o odstěhování z Chýně – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Starousedlíci	Novousedlíci
chyběl by mi můj dům, na který jsem zvyklý(á)	31,4%	24%
mám dobré a přátelské vztahy s místními (neanonymní vztahy)	22,5%	20%
nechci bydlet přímo v Praze, ale zároveň chci bydlet v její blízkosti	17,6%	22%
zdravé a čisté životní prostředí	8,8%	8%
je to bezpečné místo pro mě či pro mou rodinu	7,8%	8%
nesouhlas ostatních členů rodiny nebo partnera odstěhovat se	4,9%	10%
pěkná krajina	5,9%	6%
líbí se mi žít v anonymitě	1%	2%

Tabulka č. 12: Co se respondentům na Chýni nelíbí – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Starousedlíci	Novousedlíci
nelíbí se mi rozsáhlá výstavba v posledních deseti letech	16,3%	29,7%
nelíbí se mi vztahy mezi lidmi, které zde dnes panují	24%	27%
nelíbí se mi velký nárůst obyvatel v poslední době	24%	8,1%
bojím se, že se z Chýně stane město a obec ztratí vesnický ráz	16,3%	27%
Chýně je nyní velmi anonymní, ani pomalu nevím, kdo v ní bydlí	16,3%	5,4%
jiné (nedostatečná infrastruktura a MHD, jsem zde spokojen, práce obecního úřadu, vysoký provoz, okolí obce, nedostatečná zeleň)		
nelíbí se mi nové služby (restaurace, hospody, obchody apod.)	1%	2,7%
nelíbí se mi stále přetrvávající vesnickost obce	1,9%	0%
nelíbí se mi intenzivní zemědělské hospodaření v okolí obce, které má negativní dopady i na samotné prostředí obce	0%	0%

Tabulka č. 13: Co je podle respondentů typické pro Chýni – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Starousedlíci	Novousedlíci
většina služeb je daleko	15,5%	28,6%
pomluvy	19,1%	8,2%
v obci „není co dělat“	12,7%	14,3%
závist druhých	10,9%	4,1%
nově příchozí vůbec nezapadají do zavedeného života v obci	10,9%	4,1%
vztahy mezi lidmi jsou špatné	7,3%	4,1%
obyvatelé mají mezi sebou velmi dobré vztahy	4,5%	8,2%
nedůvěra mezi obyvateli	6,4%	4,1%
spolupráce	6,4%	2%
je těžké navázat vztah s místními, hlavně pro nově příchozí obyvatele	1%	8,2%
neanonymita	1%	8,2%
důvěra mezi obyvateli	3,6%	2%
individualismus	0%	4,1%
nikdo si nikoho nevšímá	1%	0%
jiné (pivovar, stejné jako v jiných obcích, není těžké navázat vztah s místními, hlavně pro nově příchozí obyvatele, není tu kostel, náplava, ošklivost vsi, v Chýni jen bydlím, vše ostatní mi zajišťuje Praha, velké změny)		

Tabulka č. 14: Četnost návštěv míst setkávání – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Minimálně 1x týdně		Maximálně 1-2x týdně		Maximálně 1-2x měsíčně		Maximálně 1x za čtvrt roku		Méněkrát než 1x za čtvrt roku		Nikdy	
	Star.	Nov.	Star.	Nov.	Star.	Nov.	Star.	Nov.	Star.	Nov.	Star.	Nov.
Pivovarský dvůr	3,3%	0%	1,7%	0%	5%	25%	18,3%	15,6%	41,7%	25%	30%	34,4%
Hostinec U veselého kuchaře	4,8%	3,1%	1,6%	3,1%	3,2%	15,6%	8,1%	9,4%	21%	28,1%	61,3%	40,6%
Park Višňovka	16,7%	22,6%	10%	3,2%	25%	29%	11,7%	16,1%	8,3%	12,9%	28,3%	16,1%
Bowling	6,5%	9,7%	8,1%	0%	11,3%	22,6%	4,8%	9,7%	16,1%	12,9%	53,2%	45,2%
Místní samoobsluha	45,2%	50%	21%	31,3%	14,5%	15,6%	1,6%	3,1%	8,1%	0%	9,7%	0%

Tabulka č. 15: Důvody pro návštěvu Pivovarského dvora:

	Počet	%
pítí a jídlo	47	57,3%
přátelé a známí	29	35,4%
zábava	6	7,3%
informace, co se v obci děje	0	0%

Tabulka č. 16: Důvody pro návštěvu Pivovarského dvora – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Starousedlíci	Novousedlíci
pítí a jídlo	69,6%	52,5%
přátelé a známí	30,4%	37,3%
zábava	0%	10,2%
informace, co se v obci děje	0%	0%

Tabulka č. 17: Důvody pro návštěvu Hostince U veselého kuchaře:

	Počet	%
přátelé a známí	28	39,4%
pítí a jídlo	21	29,6%
zábava	14	19,7%
informace, co se v obci děje	8	11,3%

Tabulka č. 18: Důvody pro návštěvu Hostince U veselého kuchaře – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Starousedlíci	Novousedlíci
přátelé a známí	44,2%	35,7%
pítí a jídlo	25,6%	32,1%
zábava	14%	28,6%
informace, co se v obci děje	16,3%	3,6%

Tabulka č. 19: Důvody pro návštěvu parku Višňovka:

	Počet	%
vycházka a sport	67	65%
zábava	17	16,5%
přátelé a známí	16	15,5%
informace, co se v obci děje	3	2,9%

Tabulka č. 20: Důvody pro návštěvu parku Višňovka – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Starousedlíci	Novousedlíci
vycházka a sport	71%	56,1%
zábava	12,9%	22%
přátelé a známí	12,9%	19,5%
informace, co se v obci děje	3,2%	2,4%

Tabulka č. 21: Důvody pro návštěvu bowlingu:

	Počet	%
přátelé a známí	41	44,6%
zábava	20	21,7%
sport	18	19,6%
informace, co se v obci děje	10	10,9%

Tabulka č. 22: Důvody pro návštěvu bowlingu – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Starousedlíci	Novousedlíci
přátelé a známí	49%	42,1%
zábava	25,5%	18,4%
sport	15,7%	26,3%
informace, co se v obci děje	9,8%	13,2%

Tabulka č. 23: Důvody pro návštěvu místní samoobsluhy:

	Počet	%
nákup potravin	86	87,8%
informace, co se v obci děje	7	7,1%
přátelé a známí	5	5,1%

Tabulka č. 24: Důvody pro návštěvu místní samoobsluhy – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Starousedlíci	Novousedlíci
nákup potravin	84,8%	93,8%
informace, co se v obci děje	9,1%	3,1%
přátelé a známí	6,1%	3,1%

Tabulka č. 25: Četnost návštěv společenských akcí – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Vždy, když to okolnosti umožní		Většinou ano, když to okolnosti umožní		Většinou ne		Nikdy	
	Star.	Nov.	Star.	Nov.	Star.	Nov.	Star.	Nov.
Pálení čarodějnic	16,9%	9,4%	9,2%	28,1%	23,1%	31,3%	50,8%	31,3%
Hasičská zábava	9,2%	6,3%	18,5%	15,6%	13,8%	31,3%	58,5%	46,9%
Májová zábava	21,5%	6,3%	23,1%	34,4%	18,5%	25%	36,9%	34,4%
Sportovní utkání	6,3%	9,4%	17,2%	12,5%	26,6%	31,3%	50%	46,9%

Tabulka č. 26: Důvody pro účast na Pálení čarodějnic

	Počet	%
patří se to, všichni tam chodí	3	4%
je to zpestření života v Chýni	20	26,7%
setkám se tam se známými	25	33,3%
je to tradice	22	29,3%
podílím se na organizaci	5	6,7%

Tabulka č. 27: Důvody pro účast na Pálení čarodějnic – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Starousedlíci	Novousedlíci
patří se to, všichni tam chodí	3,2%	4,5%
je to zpestření života v Chýni	29%	25%
setkám se tam se známými	35,5%	31,8%
je to tradice	14,8%	29,5%
podílím se na organizaci	3,2%	9,1%

Tabulka č. 28: Důvody pro účast na Hasičské zábavě

	Počet	%
patří se to, všichni tam chodí	4	6,8%
je to zpestření života v Chýni	20	33,9%
setkám se tam se známými	31	52,5%
je to tradice	4	6,8%
podílím se na organizaci	0	0%

Tabulka č. 29: Důvody pro účast na Hasičské zábavě – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Starousedlíci	Novousedlíci
patří se to, všichni tam chodí	10,3%	0%
je to zpestření života v Chýni	33,3%	35%
setkám se tam se známými	46,2%	65%
je to tradice	10,3%	0%
podílím se na organizaci	0%	0%

Tabulka č. 30: Důvody pro účast na Májové zábavě

	Počet	%
patří se to, všichni tam chodí	7	6,6%
je to zpestření života v Chýni	28	26,4%
setkám se tam se známými	37	34,9%
je to tradice	30	28,3%
podílím se na organizaci	4	3,8%

Tabulka č. 31: Důvody pro účast na Májové zábavě – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Starousedlíci	Novousedlíci
patří se to, všichni tam chodí	6,9%	5,9%
je to zpestření života v Chýni	22,2%	35,3%
setkám se tam se známými	34,7%	35,3%
je to tradice	31,9%	20,6%
podílím se na organizaci	4,2%	2,9%

Tabulka č. 32: Důvody pro účast na Sportovních utkáních

	Počet	%
patří se to, všichni tam chodí	1	1,6%
je to zpestření života v Chýni	20	31,3%
setkám se tam se známými	32	50%
je to tradice	3	4,7%
podílím se na organizaci	8	12,5%

Tabulka č. 33: Důvody pro účast na Sportovních utkáních – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Starousedlíci	Novousedlíci
patří se to, všichni tam chodí	2,4%	0%
je to zpestření života v Chýni	26,8%	39,1%
setkám se tam se známými	53,7%	43,5%
je to tradice	7,3%	
podílím se na organizaci	9,8%	17,4%

Tabulka č. 34: Volební účast do obecní zastupitelstva obce Chýně – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Starousedlíci	Novousedlíci
vždy	48,4%	43,8%
většinou ano	20,3%	15,6%
většinou ne	9,4%	9,4%
nikdy	21,9%	31,3%

Tabulka č. 35: Podíl respondentů na rozvoji obce – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Starousedlíci	Novousedlíci
pořádám společenské akce	14,1%%	18,8%
angažuji se v obecním zastupitelstvu	4,7%	0%
navštěvuji zasedání zastupitelstva	26,6%	12,5%
nepodílím se vůbec	54,7%	68,8%

Tabulka č. 36: Kdo se dle vašeho názoru podílí více na rozvoji obce? – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Starousedlíci	Novousedlíci
novousedlíci (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýně až po roce 2002)	10%	6,7%
starousedlíci (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýně již před rokem 2002)	26,7%	10%
novousedlíci a starousedlíci asi tak rovným dílem	63,3%	83,3%

Tabulka č. 37: V Chýni si připadám, jak kdybych žil(a) – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Starousedlíci	Novousedlíci
ve městě	0%	0%
na vesnici	51,6%	54,8%
v „polo-městě“, v „polovesnici“	48,4%	45,2%

Tabulka č. 38: Většinu svého volného času trávím – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Starousedlíci	Novousedlíci
mimo Chýni	10,9%	34,5%
v Chýni	89,1%	65,5%

Tabulka č. 39: Jakým způsobem nejčastěji trávíte svůj volný čas v Chýni? – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Starousedlíci	Novousedlíci
sám (sama) či se svou rodinou v mém domě	55,1%	54,1%
v mém domě s přáteli z Chýně	9,5%	13,5%
u přátel z Chýně u nich doma	12,4%	16,2%
s přáteli z Chýně na nějakém veřejném místě(např. hospoda, pivovar, bowling, park, apod.)	19,1%	16,2%

Tabulka č. 40: Nejvíce přátel mám – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Starousedlíci	Novousedlíci
mimo Chýni	58,3%	79,3%
v Chýni	41,7%	20,7%

Tabulka č. 41: V Chýni mám nejvíce přátel – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Starousedlíci	Novousedlíci
mezi starousedlíky (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýně již před rokem 2002)	71%	28,6%
mezi novousedlíky (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýně až po roce 2002)	1,6%	28,6%
mezi starousedlíky a novousedlíky asi tak půl na půl	27,4%	42,9%

Tabulka č. 42: Intenzita vazeb mezi respondentem a jeho sousedy, starousedlíky a novousedlíky – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Si vzájemně vypomáháme při různých příležitostech		Se zastavím na kus řeči		Chodíme k sobě na návštěvy		Jsme velmi dobřími přáteli	
	Star.	Nov.	Star.	Nov.	Star.	Nov.	Star.	Nov.
se svými sousedy	26%	21,4%	52%	60,7%	12%	0%	10%	17,9%
se starousedlíky (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýně již před rokem 2002)	15,5%	18,2%	36,2%	68,2%	10,3%	9,1%	37,9%	4,5%
s novousedlíky (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýně až po roce 2002)	8,3%	13%	69,4%	52,2%	13,9%	30,4%	8,3%	4,3%

Tabulka č. 43: Důvěřujete – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Určitě ano		Spíše ano		Ani ano, ani ne		Spíše ne		Určitě ne	
	Star.	Nov.	Star.	Nov.	Star.	Nov.	Star.	Nov.	Star.	Nov.
sousedům	39,3%	34,6%	37,5%	42,3%	19,6%	19,2%	1,8%	3,8%	1,8%	0%
starousedlíkům (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýně již před rokem 2002)	24,6%	20%	45,6%	46,7%	29,8%	30%	0%	3,3%	0%	0%
novousedlíkům (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýně až po roce 2002)	2%	14,8%	30%	44,4%	50%	33,3%	14%	7,4%	4%	0%
místní samosprávě	4,3%	8%	14,9%	28%	51,1%	36%	17%	24%	12,8%	4%

Tabulka č. 44: Tvrzení o lidech žijících v Chýni – rozděleno na odpovědi starousedlíků a novousedlíků

	Určitě ano		Spíše ano		Ani ano, ani ne		Spíše ne		Určitě ne	
	Star.	Nov.	Star.	Nov.	Star.	Nov.	Star.	Nov.	Star.	Nov.
lidé v Chýni si vzájemně pomáhají	18,6%	3,6%	42,4%	75%	20,3%	17,9%	16,9%	3,6%	1,7%	0%
lidé v Chýni se často scházejí a navzájem navštěvují	10,5%	7,4%	45,6%	59,3%	35,1%	29,6%	5,3%	3,7%	3,5%	0%
lidé v Chýni se zajímají o veřejné věci	17,5%	7,4%	47,4%	33,3%	21,1%	40,7%	12,3%	18,5%	1,8%	0%

DOTAZNÍK pro obyvatele obce Chýně

Vážení obyvatelé obce Chýně,

jsem studentkou 5. ročníku Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity a ráda bych Vás požádala o pomoc potřebnou pro vypracování mé diplomové práce. Obec Chýně patří mezi deset obcí v České republice s nejvyšší intenzitou výstavby v letech 1997-2006. V roce 2000 měla obec kolem 600 obyvatel, dnes už má téměř 2000 obyvatel. To je jistě doprovázeno celou řadou změn jak v samotné obci, tak i pro obyvatele, kteří v obci žijí. Ve své diplomové práci bych ráda zkoumala, jak se obyvatelům Chýně v dnešní době v Chýni žije, jaká místa či společenské akce v Chýni navštěvují, s čím jsou spokojeni, případně s čím spokojeni nejsou.

Věřím, že tento dotazník bude přínosný a zajímavý nejen pro mou práci, ale též pro Vás.

Garantuji Vám, že Vámi vyplněný dotazník zůstane naprosto anonymní. Dále Vám zaručuji, že bude použit pouze pro hromadné zpracování dat využitelných jen pro mou diplomovou práci.

S vyplněním dotazníku byste neměli mít problémy. Ze zkušenosti předpokládám, že zodpovězení otázek nezabere více než 15 minut. Při vyplňování bych Vás ráda požádala, abyste, není-li uvedeno jinak, zakroužkovali u Vámi vybrané odpovědi písmeno k této odpovědi přiřazené. Pokud je možno vybírat více odpovědí, je to u takových otázek jasné uvedeno. Některé otázky doplňte prosím vlastními slovy, číslem, případně křížkem. Jestliže Vám otázka nebude jasná, nebo na ni nenaleznete odpověď, nemusíte ji zodpovídat, ale poprosila bych Vás, abyste k ní připsal(a), je-li to možné, svůj komentář.

Prosím Vás ještě jednou, abyste si udělal(a) chvíli času a klidu na vyplnění tohoto dotazníku. Předem děkuji za Vaši ochotu, laskavost a pomoc.

Zuzana Frydrychová
Studentka 5. ročníku
Provozně ekonomické fakulty
České zemědělské univerzity v Praze

CHARAKTERISTIKA SOUBORU DOTÁZANÝCH

1. Uved'te, prosím, Váš věk: _____

2. Označte, prosím, Vaše pohlaví:

- a) muž
- b) žena

3. Uved'te, prosím, Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:

- a) základní
- b) středoškolské bez maturity
- c) středoškolské s maturitou
- d) vyšší odborné
- e) vysokoškolské

VZTAH OBYVATEL K CHÝNI

4. Pokud jde o obec Chýně (označte):

- a) narodil(a) jsem se zde
 - b) přestěhoval(a) jsem se sem před rokem 2002
 - c) přestěhoval(a) jsem se sem po roce 2002
- (pokud jste zvolil(a) možnost a), pokračujte otázkami 7 a dále)
(pokud jste zvolil(a) možnost b) či c), pokračujte otázkami 5 a dále)

5. Obec, ze které jste se do Chýně přistěhoval(a), měla v době Vašeho odstěhování přibližně (vyplňte přibližný počet obyvatele obce, ze které jste se do Chýně přistěhoval(a)).....obyvatel a nachází se přibližně.....km od Chýně

6. Co bylo důvodem Vašeho přistěhování se do Chýně? (možno zvolit jednu či více možností)

- a) zdravé a čisté životní prostředí
- b) pěkná krajina
- c) dostatek prostoru
- d) jedná se o bezpečné místo
- c) žije tu má rodina či partner
- d) toužil(a) jsem po bydlení v rodinném domě
- e) nechtěl(a) jsem již déle žít v anonymním prostředí
- f) chtěl(a) jsem žít v anonymním prostředí
- g) nechtěl(a) jsem bydlet přímo v Praze, ale zároveň jsem chtěl(a) bydlet v její blízkosti
- h) levnější pořízení vlastního bydlení ve srovnání s obcí, ve které jsem původně žil(a)
- h) jiné (vypište): _____

7. Uvažujete o odstěhování z Chýně?

- a) ano, často
- b) ano, občas
- c) ani ne
- d) vůbec neuvažuji

(pokud jste zvolil(a) možnost a) či b), pokračujte otázkami 9 a dále)

(pokud jste zvolil(a) možnost c) či d), pokračujte otázkami 8 a dále)

**8. Mezi důvody, které mají vliv na to, že neuvažujete o odstěhování z Chýně patří:
(možno zvolit jednu či více možností)**

- a) zdravé a čisté životní prostředí
- b) pěkná krajina
- c) je to bezpečné místo pro mě či pro mou rodinu
- d) nesouhlas ostatních členů rodiny nebo partnera odstěhovat se
- e) chyběl by mi můj dům, na který jsem zvyklý(á)
- f) mám dobré a přátelské vztahy s místními (neanonymní vztahy)
- g) líbí se mi žít v anonymitě
- h) nechci bydlet přímo v Praze, ale zároveň chci bydlet v její blízkosti
- i) jiné (vypište): _____

**9. V dnešní době jsou lidé často kritičtí. Existuje něco, co se Vám na Chýni nelíbí?
(možno zvolit jednu či více možností)**

- a) nelíbí se mi velký nárůst obyvatel v poslední době
- b) nelíbí se mi rozsáhlá výstavba v posledních deseti letech
- c) nelíbí se mi vztahy mezi lidmi, které zde dnes panují
- d) bojím se, že se z Chýně stane město a obec ztratí vesnický ráz
- e) nelíbí se mi nové služby (restaurace, hospody, obchody apod.)
- f) Chýně je nyní velmi anonymní, ani pomalu nevím, kdo v ní bydlí
- g) nelíbí se mi stále přetrvávající vesnickost obce
- h) nelíbí se mi intenzivní zemědělské hospodaření v okolí obce, které má negativní dopady i na samotné prostředí obce
- i) jiné (vypište): _____

10. Představte si, že se Vás někdo cizí bude ptát, co je podle Vás typické pro Chýni?

Co byste mu odpověděl(a)? (možno zvolit jednu či více možností)

- a) je těžké navázat vztah s místními, hlavně pro nově příchozí obyvatelé
- b) nově příchozí vůbec nezapadají do zavedeného života v obci
- c) nedůvěra mezi obyvateli
- d) důvěra mezi obyvateli
- e) spolupráce
- f) individualismus
- g) většina služeb je daleko
- h) v obci „není co dělat“
- i) závist druhých
- j) pomluvy
- k) neanonymita
- l) nikdo si nikoho nevšímá
- m) obyvatelé mají mezi sebou velmi dobré vztahy
- n) vztahy mezi lidmi jsou špatné
- o) jiné (vypište): _____

MÍSTA SETKÁVÁNÍ

11. Umístěte, prosím, jeden křížek u každého řádku:

Jak často navštěvujete:

	Minimálně 1x týdně	Maximálně 1-2x týdně	Maximálně 1-2x měsíčně	Maximálně 1x za čtvrt roku	Méněkrát než 1x za čtvrt roku	Nikdy
Pivovarský dvůr						
Hostinec U veselého kuchaře						
Park Višňovku						
Bowling						
Místní samoobsluhu						

12. Důvody pro návštěvu Pivovarského dvora jsou: (možno zvolit jednu či více možností)

- a) pití a jídlo
- b) přátelé a známí
- c) informace, co se v obci děje
- d) zábava
- e) jiné: _____

13. Důvody pro návštěvu Hostince U veselého kuchaře jsou: (možno zvolit jednu či více možností)

- a) pití a jídlo
- b) přátelé a známí
- c) informace, co se v obci děje
- d) zábava
- e) jiné: _____

14. Důvody pro návštěvu parku Višňovka jsou: (možno zvolit jednu či více možností)

- a) vycházka či sport
- b) přátelé a známí
- c) informace, co se v obci děje
- d) zábava
- e) jiné: _____

15. Důvody pro návštěvu bowlingu jsou: (možno zvolit jednu či více možností)

- a) sport
- b) přátelé a známí
- c) informace, co se v obci děje
- d) zábava
- e) jiné: _____

16. Důvody pro návštěvu místní samoobluhy jsou: (možno zvolit jednu či více možností)

- a) nákup potravin
- b) přátelé a známí
- c) informace, co se v obci děje
- d) jiné: _____

SPOLEČENSKÉ AKCE

**17. Umístěte, prosím, jeden křížek u každého řádku:
Jak často navštěvujete?**

	Vždy, když to okolnosti umožní	Většinou ano, když to okolnosti umožní	Většinou ne	Nikdy
Pálení čarodějnic				
Hasičskou zábavu				
Májovou zábavu				
Sportovní utkání				

18. Důvody pro účast na Pálení čarodějnic jsou: (možno zvolit jednu či více možností)

- a) patří se to, všichni tam chodí
- b) je to zpestření života v Chýni
- c) setkám se tam se známými
- d) je to tradice
- e) podílím se na organizaci
- f) jiné: _____

19. Důvody pro účast na Hasičské zábavě jsou: (možno zvolit jednu či více možností)

- a) patří se to, všichni tam chodí
- b) je to zpestření života v Chýni
- c) setkám se tam se známými
- d) je to tradice
- e) podílím se na organizaci
- f) jiné: _____

20. Důvody pro účast na Májové zábavě jsou: (možno zvolit jednu či více možností)

- a) patří se to, všichni tam chodí
- b) je to zpestření života v Chýni
- c) setkám se tam se známými
- d) je to tradice
- e) podílím se na organizaci
- f) jiné: _____

21. Důvody pro účast na Sportovních utkáních jsou: (možno zvolit jednu či více možností)

- a) patří se to, všichni tam chodí
- b) je to zpestření života v Chýni
- c) setkám se tam se známými
- d) je to tradice
- e) podílím se na organizaci
- f) jiné: _____

OBECNÍ ZÁLEŽITOSTI

22. Chodíte volit do obecního zastupitelstva Chýně?

- a) vždy
- b) většinou ano
- c) většinou ne
- b) nikdy

23. Jakým způsobem se podílíte na rozvoji obce? (možno zvolit jednu či více možností)

- a) pořádám společenské akce
- b) angažuji se v obecním zastupitelstvu
- c) navštěvuji zasedání zastupitelstva
- d) podílím se jiným způsobem (prosím uveďte jakým způsobem): _____
- e) nepodílím se vůbec

24. Kdo se dle vašeho názoru podílí více na rozvoji obce?

- a) novousedlíci (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýni až po roce 2002)
- b) starousedlíci (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýni již před rokem 2002)
- c) novousedlíci i starousedlíci asi tak rovným dílem

VZÁJEMNÉ VZTAHY MEZI OBYVATELI

25. V Chýni si připadám, jako kdybych žil(a):

- a) ve městě
- b) na vesnici
- c) v „polo-městě“, v „polovesnici“

26. Většinu svého volného času:

- a) trávím mimo Chýni
- b) trávím v Chýni

27. Jakým způsobem nejčastěji trávíte svůj volný čas v Chýni? (možno zvolit jednu či více možností)

- a) sám (sama) či se svou rodinou v mém domě
- b) v mém domě s přáteli z Chýně
- c) u přátel z Chýně u nich doma
- d) s přáteli z Chýně na nějakém veřejném místě (např. hospoda, pivovar, bowling, park, apod.)

28. Nejvíce přátel mám:

- a) mimo Chýni
- b) v Chýni

29. V Chýni mám nejvíce přátel:

- a) mezi starousedlíky (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýně již před rokem 2002)
- b) mezi novousedlíky (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýně až po roce 2002)
- c) mezi starousedlíky a novousedlíky tak půl na půl

30. Umístěte, prosím, jeden křížek u každého řádku:

	si vzájemně vypomáháme při různých příležitostech	se zastavím na kus řeči	chodíme k sobě na návštěvy	jsme velmi dobřími přáteli
Se svými sousedy				
Se starousedlíky (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýně již před rokem 2002)				
S novousedlíky (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýně až po roce 2002)				

31. Umístěte, prosím, jeden křížek u každého řádku.**Důvěřujete:**

	Určitě ano	Spíše ano	Ani ano, ani ne	Spíše ne	Určitě ne
sousedům					
starousedlíkům (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýně již před rokem 2002)					
novousedlíkům (myšleno ti, kteří jsou obyvateli Chýně až po roce 2002)					
místní samosprávě					

32. Umístěte, prosím, jeden křížek u každého řádku podle míry Vašeho souhlasu s následujícími tvrzeními:

	Určitě ano	Spíše ano	Ani ano, ani ne	Spíše ne	Určitě ne
Lidé v Chýni si vzájemně pomáhají					
Lidé v Chýni se často scházejí a navzájem navštěvují					
Lidé v Chýni se zajímají o veřejné věci					

Děkuji mnohokrát za Vaší ochotu i čas.

Zuzana Frydrychová